

Regionalismen inför 2000-talet

En praktisk modell för
decentralisering, fred,
kulturell mångfald och
ekonomisk utjämning

Göran Hansson & Peter Broberg

Stiftelsen Skånsk Framtid
Marieholm

Denna publikation kan beställas hos:

Stiftelsen Skånsk Framtid

Box 93

240 30 Marieholm

Fax: 0413-707 65

Email: ssf@scania.org

Förord

Det kulturregionala konceptet har växt fram på 90-talet. Dels har regionalismen som allmän idé utvecklats, dels har FN/UNESCO, EU, Europarådet och andra institutioner bidragit med nya synsätt i frågor som rör de mänskliga rättigheterna. Kulturella grupprättigheter och decentralisering ingår som underlag för nya fredsmodeller. Denna regionala utveckling har fått fotfäste i Europa och den siktar mot ett kulturellt mångfaldssamhälle. Den är den mest nyskapande och tydliga framtidsvisionen inom EU idag.

Debatten om en regional framtid är viktig även i Sverige och det är avgörande för den demokratiska processen att den kommer ut till allmänheten via politiken och massmedia. Risken är annars stor att den hamnar i händerna på chauvinister och "mörkermän" och blir till förfång för en sund regional utveckling inom landet. Regiontanken vilar på en liberal, demokratisk och social plattform – rätt hanterad är den progressiv och kan leda fram mot det samhälle som vi kallar "Regionernas Europa".

Regionalismen inför 2000-talet

© Stiftelsen Skånsk Framtid

Layout, bilder och text: Göran Hansson

INNEHÅLL

<i>Inledning</i>	5
<i>1. Regiontanken - freden och mångfalden</i>	6
<i>2. EU:s Basregioner och Regionkommitté</i>	10
<i>3. Staten - nationernas förstörare</i>	12
<i>4. Centraliseringens materiella och kulturella aspekter</i>	14
<i>5. Staten i det globala samhället.</i>	16
<i>6. De regionala kulturernas förstatligande</i>	20
<i>7. EU:s NUTS-system och kulturregionerna.</i>	22
<i>8. Det regionalas humanisering av det etniska.</i>	25
<i>9. Två hot mot regional kultur mångfald</i>	27
<i>10. Regionen som ett fredsinstrument</i>	28
<i>11. EU och regionalismens utmaningar</i>	30
<i>12. Regionalismens nödvändighet</i>	32
<i>13. Angreppen på regionalismen</i>	34
<i>14. Regionerna och de mänskliga rättigheterna</i>	36
<i>15. Problemen och de vanligaste missuppfattningarna</i>	38
<i>16. Regionalismens uppgift</i>	43
<i>17. Röster om regionalisering och demokrati</i>	44
<i>18. Nödvändiga regionala visioner och aktiviteter</i>	51
<i>19. Regionalismen och världssamhället</i>	52
<i>20. Det skånska exemplet</i>	53
<i>21. Sverige 12-förslaget</i>	60
<i>22. Det regionala kulturmanifestet</i>	63
<i>23. Litteraturförteckning</i>	65
<i>24. Ordlista och definitioner</i>	65

Ordlista och definitioner

Beroende på det politiska budskapet har olika grupper lagt olika värderingar på ord som anses ha ett politiskt innehåll. T.ex. används idag begreppen stat, nation, land och region huller om buller. Det saknas allmänt begreppsmässig konsekvens i frågor som rör regionalism och mänskliga rättigheter. För klarhetens skull finns därför ordlista och definitioner med i slutet på denna bok

Inledning

Vi lever i ett samhälle i stark förändring. Det uppstår en ny samhällsbild på alla områden med globaliseringen av ekonomi, näringsliv, kultur och sociala mönster. I detta nya mönster har de gamla statliga beslutsstrukturerna inte samma givna plats som tidigare. Det uppstår behov av nya beslutsnivåer – både över och under den nuvarande statsnivån. Märkligt nog har detta inte lett till en allmän och folklig diskussion i Sverige om strukturella förändringar trots att politikens nivåer, dimensioner och komplexitet ökar. Staten som en politisk och administrativ enhet – en produkt av 17- och 1800-talen - har under senare år tappat väsentligt i inflytande, legitimitet och betydelse. Trots detta utgör den huvudenheten i de visioner om framtidsutveckling och konfliktlösningar som dominerar tänkandet bland flertalet av dem som innehar den politiska makten i världen.

För Europa gäller att den överstatliga enheten – EU - framställs som en identisk makrokopia av vår nuvarande samhällsorganisation. Många människor tar därvid avstånd från en nödvändig strukturell förändring på både stats- och Europeanivå. Man tycker att staten redan nu är en alltför stel och opåverkbar storebror. Genom att den regionala diskussionen uteblivit upplevs den Europeiska Unionen bland många som en ännu värre centralbyråkrati – en ny "jättestat".

När man talar om regionalism, så rör man sig med ett koncept som gäller en ny decentral social och politisk struktur, vilken förutsätter övergripande styrorgan. Regionalismen ser både EU, staten och regionerna som viktiga och betydelsefulla enheter. I denna är det närhet, decentralisering, flexibilitet och friare utvecklingsmöjligheter som är ledorden. Det är dessutom ett koncept som har kulturell mångfald som riktmärke och där det ekologiska perspektivet är grundläggande på ett sätt som stämmer överens med den logiska geografi som en gång skapade det regionala mönstret i Europa.

Den här utarbetade skriften är gjord för att lyfta fram det regionala synsättet. Ämnet regionalism, så som det framförs här, diskuteras numera på många håll – i universitets- och samhällssymposier över hela Europa. I flera stater har regionaliseringsprocessen kommit långt, i andra har den just påbörjats.

I vissa stater t.ex. Sverige och Danmark har regionaliseringsdiskussionen inte kommit igång på allvar. Centralismen i tänkandet vilar tungt över samhället. Det är dock hög tid att man börjar fundera över, och politiskt inrätta sig på, nödvändigheten av en ny regional europeisk framtid.

Marieholm i januari 1999

Göran Hansson

Peter Broberg

1. Regiontanken - freden och mångfalden

Samhället och förändringstrycket

Världssamhället är inne i en snabb förändringsprocess. Den teknologiska utvecklingen har medfört att nya förhållanden uppstått, nya samband har vuxit fram och gamla strukturer tvingas därmed till förnyelse. Ekonomi, handel, kommunikation, produktion och information får nya villkor och förutsättningar.

Också storleksmönstret påverkas. De politiskt-geografiska enheterna ställs inför nya utmaningar och det gäller från världssamhället som helhet via staten ner till kommunerna. Speciellt utsatt är staten. Detta är t.ex. tydligt inom teknik och ekonomi. Överstatliga marknadsblock har bildats (EU, Nafta, Asean etc), företagen blir alltmera multinationella och teknikutvecklingen har i flera avseenden förts över på överstatliga samverkansformer. Exempel på sådana är energi- och rymdprogrammen, utvecklingen av flygplan, tåg och bilar, samt forskning kring avancerade produkter av många slag.

Staten har uppvisat en tämligen stor anpassningsförmåga uppåt när det gäller nya ekonomiska och tekniska projekt. En sådan anpassning saknas emellertid i hög grad när det gäller justeringar neråt. Detta hämmar demokratin och kulturen. Anledningen till detta är att staten i de flesta fall vilar på ett historiskt konfliktfundament. Många stater är resultatet av erövringar, krig med grannar, exploatering av provinser, kolonisation och fasthållande av oekologiska och kulturödeläggande gränser. Staten, med de expansionistiska drag som historien uppvisar, är inte bara ett gammalt problem den är också ett nutidsproblem.

Det har länge varit en vida spridd uppfattning att staten – som vi känner den i t.ex. Europa – blivit för liten för den nya tekniska och ekonomiska verkligheten samtidigt som den blivit för stor för de demokratiska och kulturella processerna. Detta leder till behov av storleksjusteringar.

I den nutida utvecklingen har i Europa staten och dess styrorgan, inklusive dess parlamentariska institutioner börjat förlora i betydelse. Många beslut flyttas uppåt – t.ex. till EU, FN, NATO, IMF och WEU – och den försvagning som därmed sker får också en inomstatlig betydelse. Statens olika delar – regionerna – riktar sina blickar dels mot Bryssel och dels mot sina grannregioner oavsett statsgränserna och i mindre grad mot de gamla huvudstäderna. Detta är ett uttryck för att regionerna önskar beslutsmakt över den egna situationen – en strävan som i grunden kan vara demokratiskt, ekonomiskt och kulturellt fördelaktig.

En utveckling mot större regional frihet hade kunnat ske utan speciella problem, om inte statsnationalismen varit så stark. I många stater finns ett komplex av statlig dominans, utnyttjande, negligering och förakt gentemot de regionala kulturer och ursprungsnationer som finns inom dess gränser. Centralmaktskonservatism och huvudstadsarrogans är vanlig. Detta komplex är mycket konserverande och hindrar friare och mera demokratiska samverkans- och utvecklingsformer både i de egna regionerna och inom ramen för de nya

överstatliga enheterna. Statsnationalismen med dess chauvinistiska tendens är en broms på utvecklingen.

Det är viktigt att söka bort från denna statsnationalisms negativa dominans genom att finna vägar framåt där anpassningar till demokratiska och kulturella krav och önskemål kan ske. Detta kan göras utan att staten som institution nödvändigtvis behöver upphöra. De tankar som samlas inom begreppet "regionalism" är försök på att finna sådana vägar. Bakgrunden för regionalismen som politisk idé är att finna ett sätt att förena den logiska geografin, den historiska bakgrunden, de kulturella rötterna och demokratin i en process som vilar på ickevåldsprincipen i ett globalt rörligt samhälle samt på respekt för de gruppmissiga kulturella mänskliga rättigheterna. I "Regionernas Europa" försvinner inte staten i denna process men anpassas till nya förhållanden.

Ett koncept av regional typ måste kunna fungera globalt. Då det förutsätter en uppgörelse med "statsnationalismen" är det lämpligt att en beskrivning av "regionalismen" tar sin utgångspunkt i Europa. Det är här den moderna staten uppstått och det är här vi tydligast kan se relationerna och kampen mellan staten och dess delar – regioner, nationer och provinser.

Bakgrunden för regionalismen som politisk idé är att finna ett sätt att förena den logiska geografin, den historiska bakgrunden, de kulturella rötterna och demokratin i en process som vilar på ickevåldsprincipen i ett globalt rörligt samhälle samt på respekt för de gruppmissiga kulturella mänskliga rättigheterna. I Regionernas Europa försvinner inte staten i denna process men anpassas till nya förhållanden.

Regionbegreppet

Begreppet region har som grundbegrepp ingen särskild betydelse. Man talar ibland om regioner i ett vidare perspektiv, t.ex. kring Östersjön. Ibland omfattar regionbegreppet närliggande områden på båda sidor om en statsgräns, t.ex. kring Öresund och ibland menar man en stadsregion, t.ex. kring Glasgow. När man inom regionalismens ramar använder regionbegreppet, så är detta knutet till såväl geografin som historien. De flesta samhällsbildningar har sina rötter i en tid då människan styrdes av naturen. Man hade inte teknik till att betvinga naturen och därför kom samhällsbildningarna i historisk tid att följa naturliga barriärer. Det blev den logiska geografin som styrde.

När vissa regioner inom statskonceptets ram expanderade - bl.a. med teknikens hjälp – inkorporerades allt större områden i de växande centralstyrda statsbildningarna. När dessa stater stötte ihop i sin expansion, resulterade detta i krig och många gränser är resultatet av rena maktförhållanden. En del gränser är därför ekologiskt och kulturellt onaturliga.

När man idag vill finna territoriella strukturer som är ekologiska, då kommer man ofta tillbaka till de historiska ursprungsmönsterna. Samtidigt finner man att folklig kultur och identitet i många fall är knutna just till dessa gamla enheter. Även om nya förhållanden råder här och var, så är det grundläggande sambandet tydligt mellan:

1. den logiska geografin,
2. den historiska bakgrunden,
3. de folkliga kultur- och identitetsmönsterna
4. en nutidig ekologisk inriktning.

Dessa samband är hörnpelare i regiontänkandet.

Detta innebär att regionen i grunden inte är expansivt utåtriktad med territoriella ambitioner. Regionen är begränsad till sin storlek och söker det geografiskt lämpliga som avgränsning. Generellt är det riktigt att säga att regionen därför är mera fredsinriktad än staten. Formuleringen "Hellre 2000 Luxemburg än ett Sovjetunionen" pekar på att ur ett fredsperspektiv är många små logiska enheter att föredra framför ett stort maktsystem.

Till denna fredsbevarande aspekt kommer regionens möjligheter att utveckla sin egen livsform, kultur och identitet. Detta kan leda till en regional mångfald och förhoppningen hos regionalister är, att den regionala kulturren skall kunna motstå både den central-orienterade statens och det globala masshällets nivellering. Centralbyråkratisk standardisering och global kulturnivellering – ibland illustrerad med Hollywood, McDonalds och Coca Cola – är båda regionalismens och den kulturella mångfalldens fiender.

Kulturell folklig kraft måste ha en ordentlig rotkontakt och det är större möjligheter att denna kontakt finns inom regionala och lokala ramar än i statlig regi. Det är t.ex. starkare och lättare att kulturellt vara skotte, walesare och engelsman än att vara brittisk, eftersom detta att vara "brittisk" inte har någon självklar kulturell bas.

Kulturell folklig kraft måste ha en ordentlig rotkontakt och det är större möjligheter att denna kontakt finns inom regionala och lokala ramar än i statlig regi. Det är t.ex. starkare och lättare att kulturellt vara skotte, walesare och engelsman än att vara brittisk, eftersom detta att vara "brittisk" inte har någon självklar kulturell bas.

I EU har man valt att bygga de nya regionala strukturerna kring begreppet "regioner" och inte kring "nationer" eller "folkgrupper" ("peoples"). Man har utgått ifrån att statens anti-mångfaldsagerande under en lång tidsperiod har lett till en situation, där en del av befolkningen i vissa kulturregioner förlorat sin identitetskänsla. Att i ett initialske- de samlas kring de gamla kulturgränserna kan därför vara vanskligt.

Under senare år har begreppet "region" tagit en allt större plats i framtidsdebatten. I ett europeiskt perspektiv har man utvecklat ett regionbaserat koncept - kulturellt, ekonomiskt och politiskt. Ur detta har bilden av ett "Regionernas Europa" vuxit fram, som en möjlighet att

Under senare år har begreppet "region" tagit en allt större plats i framtidsdebatten. I ett europeiskt perspektiv har man utvecklat ett regionbaserat koncept - kulturellt, ekonomiskt och politiskt. Ur detta har bilden av ett "Regionernas Europa" vuxit fram som en möjlighet att omorganisera det europeiska samhället.

omorganisera det europeiska samhället. EU:s NUTS-klassificeringssystem kan vara ett första steg på en väg mot ett Europa av "kulturregioner".

Anhängare och motståndare

Framtidsvisionen "Regionernas Europa" har både samlat anhängare från alla delar av Europa och fått motståndare upp på barrikaderna. Få framtidsvisioner har frammanat så starka känslor som denna regionala framtidsbild och det finns all anledning att få analyserat vad det är som framkallar så positiva respektive negativa reaktioner.

Förmodligen är det så att det är kärnan i regionkonceptet som är orsaken till känslorna. Denna kärna handlar om regionalt självstyre, autonomi eller olika grader av självständighet. Det är detta som både föder förhoppningar och frammanar oro. Det innebär nämligen en omfördelning av makten. Det anger nya nivåer i det konstitutionella mönstret och det frammanar en ny ekologisk-kulturell territorieuppfattning. Det talar också i grunden om en fördjupning av demokratin.

Ur rent funktionell synpunkt är det inget märkligt med ett regionkoncept inom en EU-ram. Idag har vi territorialstater med både självstyrande regioner och kommuner - i de flesta stater i Europa grundlagsfäst lokalt självbestämmande. Uppflyttat till EU-nivå skulle detta innebära regioner med motsvarande självstyre men underställda både de statliga och de europeiska organen, precis som kommunerna idag är underställda enbart statliga organ. En sådan regional nyordning skulle kunna betraktas som en rent storleksmässig anpassning till EU. Den skulle inte ta bort kommunerna eller eliminera staten utan etablera en storleksnivå som ligger mellan kommun och stat och som var lämplig för en rad beslutsområden. Helt odramatiskt skulle det vara tal om en storleksjustering som alla borde kunna acceptera.

Nu är det inte så. Förändring av beslutssystemet i regional riktning skulle innebära att makt flyttades från huvudstäderna ut i regionerna. Till detta kommer en förstärkning av den regionala kulturmångfalden och detta stör en del inom den politiska sektorn, vilka byggt lagstiftning, kulturpolitik och sina strukturer baserat på en mono-kulturell filosofi med huvudstaden som den centrala maktfaktorn. Detta stör centralsystemen och därför reagerar dessa mot en regionalisering. En regionalisering hade också, med detta statliga motstånd, blivit svår och kanske rent av omöjlig om inte EU – d.v.s. ett antal starka medlemsstater - haft intresse i en regional utveckling i Europa och verkat för en decentralisering. Även om inte konceptet "Regions of Europe" är officiell EU-politik så finns det starka krafter i EU som stödjer denna tankegång. Ett regionalt Europa ligger därför i tiden. Den regionala anden i Europa är nu ute ur flaskan och det är sannolikt inte längre möjligt att få t.ex. Vallonien, Flandern, Katalonien tillbaka i den "gamla" statens flaska.

Den regionala anden i Europa är nu ute ur flaskan och det är sannolikt inte längre möjligt att få t.ex. Vallonien, Flandern, Katalonien tillbaka i den "gamla" statens flaska.

2. EU:s Basregioner och Regionkommitté

NUTS-klassificeringssystemet

Möjligheten för ett regionalt Europa är skapad av EU genom olika arrangemang. Först och främst har EU skapat ett system för socio-ekonomiska analyser som skall ligga till grund för regionalpolitiken. Detta kallas NUTS-klassificeringssystemet och består av tre olika storleksnivåer. Den lägsta ligger på läns/amts/countynivå, en nivå som accepterats av flertalet medlemsstater, bl.a. Sverige. Nästa är en gruppering av lämpligt antal NUTS 3-regioner och kallas ofta för *basregion*. Den tredje nivån - den högsta och benämns NUTS 1 - utgörs av ett antal av dessa basregioner. Ett flertal medlemsstater har inte följt direktiven och registrerat NUTS 1-regioner.

Inom EU betraktas NUTS 2-regionen - basregionen - som den viktigaste och det har stor betydelse, att denna region också näringsmässigt lämpar sig som statistisk och administrativ enhet. Därför finns det en logisk koppling mellan basregionens territoriella avgränsning och den logiska geografien.

Inom EU betraktas NUTS 2-regionen - basregionen - som den viktigaste. Det är denna region som näringsmässigt lämpar sig som statistisk och administrativ enhet. Därför finns det en logisk koppling mellan basregionens territoriella avgränsning och den logiska geografien.

Men regiontänkandet i EU inskränker sig inte till statistik och regionalekonomi. I och med Maastrichtavtalet (1993) lades grunden för ett regionalt inflytande i EU genom skapandet av EU:s *Regionkommitté*. Denna skall fungera som ett forum för EU:s regionalpolitik. De områden som man anser lämpliga att hantera regionalt är bl.a.:

- hälso- och sjukvård
- regionala transporter
- kulturfrågor
- språkfrågor
- alla övriga frågor som har en regional koppling

I och med detta siktar EU mot en koppling mellan ekonomi, näring, vård, språk och kultur inom basregionen. Frågor som t.ex. näringslivsutveckling och turism blir därmed regionala frågor att hanteras av regionala instanser.

EU:s basregionkoncept förutsätter också att regionenheterna måste ha en rimlig storlek så att de blir ekonomiskt-funktionellt effektiva, men att de inte blir så stora att de mister kontakten med regionens invånare. I denna strävan ligger tanken om närhet, demokrati och

EU:s basregionkoncept förutsätter också att regionenheterna måste ha en rimlig storlek så att de blir ekonomiskt-funktionellt effektiva, men att de inte blir så stora att de mister kontakten med regionens invånare. I denna strävan ligger tanken om närhet, demokrati och deltagande.

deltagande. Enligt ledningen för EU:s regionalpolitiska avdelning D16 anses 2-3½ miljon innevånare vara en lämplig storlek på en region som skall kunna fungera i ett framtida öppet Europa.

Basregionen är också den nivå som passar bäst som förbindelseled mellan EU och den enskilda medborgaren. Skapandet av de regionala institutionerna inklusive regionkommittén, är ett av de första uttrycken för en ny territoriell och eventuellt konstitutionell struktur i Europa.

Från EU:s sida har man också pekat på att regionerna bör vara så enhetliga som möjligt med hänsyn till geografisk och näringsmässig bakgrund. Här lyfter man fram ett ekologiskt perspektiv som är viktigt och som har betydelse för näringslivets organisation och effektivitet. En särskilt intressant aspekt i detta EU-regionkoncept – NUTS-klassificeringssystemet - är att det är kulturneutralt, men ändå sträcker ut en hand till Europas folkkulturer.

I verkligheten lägger EU upp till en lösning av den europeiska folkkulturfrågan, ett av vår tids mest brännande problem. För att knyta an till detta, så kan det vara på sin plats att ta upp själva statsbildandets historia i Europa.

3. Staten - nationernas förstörare

De europeiska staterna i modern form uppstod i och med den franska revolutionen 1789. Om förhållandet mellan stat och nation skriver Dr Richard Griggs¹:

"Distinktionen mellan en stat (som binder upp sina medborgare med lagens och militärens hjälp) och en nation (som är produkten av kulturell evolution) var inte ifrågasatt förrän i perioden kring den franska revolutionen. Med en nation menas en specifik folkgrupp med en gemensam bakgrund - historia, territorium, språk och kultur. I vetenskapliga termer är det därför felaktigt att sätta likhetstecken mellan stat och nation, men den stora massan av människor i världen är indoktrinerad att tro motsatsen. Denna indoktrineringsprocess började med den franska revolutionen 1789, när Jakobinerna påbörjade försöket att utnyttja kraften i nationalismen som ett sätt att ytterligare centralisera statens makt. Staten började göra anspråk på att vara en nation. Den Kungliga Livvaktens i Paris fick nytt namn – Nationalgardet. Även "Estate General" i Paris (där de olika nationerna skickat sina representanter) bytte namn till Nationella Konstituentförsamlingen. Fransmännen gav ett gammalt ord - ett tankens verktyg - en ny mening. Staten blev till en nation och lojalitet till de gamla nationerna blev identiskt med förräderi.

Med en nation menas en specifik folkgrupp med en gemensam bakgrund – historia, territorium, språk och kultur. I vetenskapliga termer är det därför felaktigt att sätta likhetstecken mellan stat och nation, men den stora massan av människor i världen är indoktrinerad att tro motsatsen.

Arvet från franska revolutionen är statligt nationsbyggande, den ideologiska motsvaigheten till kulor och krut som spreds med alla koloniala erövringar. Det är en form av identitetskonstruktion, som kontinuerligt driver olika folk in i statspropagandans och formuleringarnas minfält. Staten har inte haft förmågan att samexistera med ursprungsnationerna, vilket utgjort grund för krig och konflikter allt sedan staterna uppstod."

Frankrikes anspråk var pre-Orwellianskt "double-speak" och revolutionärerna svor att förstöra maktstrukturen i de 39 nationer som

¹ "The Role of Forth World Nations and Synchronous Geopolitical Factors in the Breakdown of States." Richard Griggs 1993

då existerade i Frankrike (vissa har dock överlevt rent kulturellt - Bretagne, Occitanien, Provence, etc.). Institutet för Medborgerlig Stolthet (Bureau de l'Esprit Public), den största propagandamaskin som världen dittills skådat, sattes igång för att - med hjälp av teaterpjäser, eder, flaggor, statyer och andra medel - igångsätta en förfranskning av de olika territorierna i det nya storfranska territoriet. Senare försökte Napoleon till och med att göra hela Europa franskt. Arvet från denna tid är statligt nationsbyggande, den ideologiska motsvarigheten till kulor och krut som spreds med alla koloniala erövringar. Det är en form av identitetskonstruktion, som kontinuerligt driver olika folk in i statspropagandans och formuleringarnas minfält. Staten har inte haft förmågan att samexistera med ursprungsnationerna, vilket utgjort grogrund för krig och konflikter sedan staterna uppstod."

Det franska mönstret har kopierats på de flesta håll. Nästan överallt har staten försökt överta nationernas innehåll och terminologi. Det kitt som håller ihop nationen, d.v.s. kulturen, historien och territoriet, har man överfört på staten. Nationerna har därmed reducerats till mer eller mindre dominerade provinser i staten. Där nationernas språk, kultur och historia inte överensstämmer med statens har dessa förtryckts. Staten har intagit en kulturdominant position och det är huvudstadsregionens kultur och historia som påförts alla i staten.

Där nationernas språk, kultur och historia inte överensstämmer med statens har dessa förtryckts. Staten har intagit en kulturdominant position och det är huvudstadsregionens kultur och historia som påförts alla i staten.

Den franska statsmodellen har fört till ett antal territorialstater bestående av flera eller färre ursprungsnationer. Dessa ursprungsnationer har fått rollen som provinser vilka totalt dominerats av statens centralregion genom olika centralistiska system. Efterhand har de mer eller mindre integrerats i de olika staterna, en process som tagit fart speciellt under detta århundrade. I vår tid innebär detta att ett mer eller mindre synligt konfliktmönster finns i nästan alla stater.

4. Centraliseringens materiella och kulturella aspekter

Misslyckad statlig regionalpolitik

Det har ofta hävdats att denna statsintegration materiellt sett varit till fördel för de involverade. En allmän välståndsutveckling har förutsatt systemsamordning, större kvantiteter och långtgående centralisering. Hittills har denna process i stor utsträckning accepterats, även om många småskaligt tilltalande mönster och närhetskvaliteter försvunnit i centraliseringsprocessen. Faktum är att de små självstyrande staterna i Europa – Luxemburg, Lichtenstein, Monaco, etc – är ekonomiskt mycket välmående och medborgarna där har stort självförtroende och är trygga i sina egna identiteter.

I statsbildarprocessen har dock en rad regionala obalanser på de ekonomiska och arbetsmarknadsmässiga områdena uppstått. Dessa obalanser har man fram tills nu delvis försökt hantera med statlig ekonomisk regionalpolitik. Denna har dock sällan varit tillräckligt fördelaktig för de subsidierade provinserna. Stater-
nas misslyckade regionala utjämningspolitik har under hela 1900-talet fört med sig en avsevärd folkförflyttning från landsbygden till storstäderna, från fattigare regioner till rikare och från mindre ekonomiskt framgångsrika stater till sådana som lyckats bättre. Sett både ur ett regionalistiskt och ett människorättsperspektiv är detta i det långa loppet inte acceptabelt.

I statsbildarprocessen har dock en rad regionala obalanser på de ekonomiska och arbetsmarknadsmässiga områdena uppstått. Dessa obalanser har man fram tills nu delvis försökt hantera med statlig ekonomisk regionalpolitik.

Kulturell utarmning

Även kulturellt sett har integrationen varit till stor nackdel för de provinser som dragits in i statsbildningarna. Man tvingas konstatera – med 1900-talets facit i hand – att huvudstadsregionerna, d.v.s. centralstaternas kärnor, har konsekvent utarmat provinserna. Provinsernas kulturer har betraktats just som "provinsiella" och mindre värda än centralnationens. Kärnregionens språk / dialekt har blivit riksspråk. Centralnationens historia har blivit statens, d.v.s. allas historia och förkunnas öppet i regionernas skolor som om den vore det. Huvudstadsmiljön har blivit den dominerande samhällsscenen och riksligare har pressats ut från huvudstäderna på nästan alla områden.

Den centrala dominansen och motståndet mot denna är olika i olika centralstater. På vissa håll kvarstår den ursprungsnationella känslan klart, som i Skottland, Wales eller Katalonien. På andra håll är detta medvetande tillbakapressat, rentav eliminerat. I en rad stater är den officiella enhetlighetsmyten så förhärskande att den knappt kan ifrågasättas eller ens debatteras. Västeuropa uppvisar alla dessa varianter och Sverige hör till de stater där en

enhetlig riksmyt byggts upp så starkt att det nästan blivit möjligt att öppet ifrågasätta eller ens diskutera den.

Ändå är det så att det under den polerade ytan i nästan alla stater finns känslor antingen för det ursprungsnationella eller det regionala. De historiska rötterna, de kulturella skillnaderna eller de regionalekonomiska olikheterna bildar inslag i en blandning, som ställer provinser/nationer mot den central-styrda enhetsstaten. Gång på gång har "världen" överraskats av hur starka dessa regionala och rotförantrade kulturkänslor är. De kan ha undertryckts i generationer och i stort sett varit osynliga, ändå finns de där som en latent kraft.

Gång på gång har "världen" överraskats av hur starka dessa regionala och rotförantrade kulturkänslor är. De kan ha undertryckts i generationer och i stort sett varit osynliga, ändå finns de där som en latent kraft.

5. Staten i det globala samhället.

Staten och kolonialismen

Den europeiska statsbildnings- och statsnationaliseringsmodellen fördes under 1800-talet ut i världen. På många håll organiserades territorialstater tvärs över naturliga ekologiska, kulturella och nationella gränser.

Afrika är ett slående exempel på hur en gammal småskalig folkstruktur inordnats i statsbildningar av europeisk modell med stora problem som följd. Där finns 1500 kulturnationer med olika språk, kultur och historia. Enbart i Nigeria finns 150. Denna kultur-mångfald bortsåg man helt ifrån när dagens statsgränser en gång drogs upp på den afrikanska kontinenten.

Flertalet stater i Afrika är mindre än 50 år gamla, vilket till en del kan förklara de legitimitetsproblem som många statsledningar har, dels inåt mot den egna befolkningen och del utåt på den internationella arenan. Detta anses på många håll vara den bakomliggande orsaken till Afrikas speciella problem, problem som bara kan lösas genom att en speciell regional struktur måste skapas där man tar hänsyn till den stora kulturella mångfalden.

Även om Afrikas problem kan anses som speciella, så är det i grunden samma allmänmänskliga typ som finns i stort sett överallt. Inom de idag etablerade statsgränserna finns över 6000 folk kulturer i världen. För många gällande vidkommande gäller att ett nationellt eller kulturellt självstyre är ett mål. Detta orsakar spänningar mellan dominanta eller förtryckande stater och kulturnationer/regioner, vilket innebär att detta potentiella konfliktmönster utgör ett av det globala samhällets stora problem.

FN – statsmaktens beskyddare

Denna globala kulturspänning mellan territorialstater och kulturnationer har också sin grund i en institutionell problematik. En huvudorsak till att problemen är svårlösta ligger i staternas självpåtagna roll som den enda legitima internationella förhandlings-

Afrika är ett slående exempel på hur en gammal småskalig folkstruktur inordnats i statsbildningar av europeisk modell med stora problem som följd. Där finns 1500 kulturnationer med olika språk, kultur och historia. Enbart i Nigeria finns 150. Denna kultur-mångfald bortsåg man helt ifrån när dagens statsgränser en gång drogs upp på den afrikanska kontinenten.

I FN är idag 197 stater representerade under benämningen "nationer", d.v.s. även FN har övertagit statsnationalismens terminologi. Statens försök till övertagande av folknationens koncept har sålunda förts vidare uppåt och ytterligare försvårat förståelsen för en nödvändig regional lösning på de globala problemen.

instansen vilket avspeglar sig bl.a. i FN:s konstruktion. I FN är idag 197 stater representerade under benämningen "nationer", d.v.s. även FN har övertagit statsnationalismens terminologi. Statens försök till övertagande av folknationens koncept har sålunda förts vidare uppåt och ytterligare försvårat förståelsen för en nödvändig regional lösning på de globala problemen. Dessa "statsnationer" har skapat en global ordning som gör intervention i andras inre angelägenheter praktiskt taget omöjlig. Denna ordning inkluderar ett av staterna skapat monopol på rätten att förhandla om internationella frågor, inklusive de frågor som berör kulturgruppers och ursprungsbefolkningars framtid. Detta betyder i sin tur att varje stat – relativt fritt - kan förtrycka, exploatera eller dominera sina egna nationer utan att FN kan ingripa på ett effektivt sätt. Många statsledningar gör också så och antalet "regionala konflikter" har ökat kraftigt under senare årtionden. Av 50 krig 1995, stora som små, var endast två mellan stater - övriga var inomstatliga konflikter.

Statsnationalismen – källan till morgondagens krig

FN har inte några möjligheter eller medel att lösa dessa problem. Därför upplever vi tragedierna i f.d. Jugoslavien, Tjetjenien, Afghanistan, Tibet, Östra Timor, Rwanda, Nigeria och Baskien. Listan över dagens inomstatliga konfliktområden kan göras lång. Men de konflikter som präglas av öppet synbart våld är bara toppen på ett isberg av problem av olika slag. Hela detta isberg består av olika mer eller mindre synliga och allvarliga identitets- och autonomikonflikter – källan till morgondagens krig. Tillsammans utgör de en kultur-humanistisk problematik som måste lösas. Om FN:s konstruktion gör det omöjligt för denna organisation att finna fram till hållbara lösningar, så måste det göras av andra institutioner. Världssamhället står här inför en enorm kulturell utmaning.

Men de konflikter som präglas av öppet synbart våld är bara toppen på ett isberg av problem av olika slag. Hela detta isberg består av olika mer eller mindre synliga och allvarliga identitets- och autonomikonflikter – källan till morgondagens krig. Tillsammans utgör de en kulturhumanistisk problematik som måste lösas.

En av de organisationer som tagit upp denna problemställning är UNPO (Unrepresented Nations and Peoples Organisation) med huvudsäte i Haag. UNPO's målsättning är att ge röst åt alla de nationer och folkgrupper på det globala planet som idag inte har möjlighet att framföra sina synpunkter på annat sätt. Detta sker enligt ickevåldsprincipen. En fredlig nationellt mångkulturell värld är således målet och till UNPO är idag kulturregioner och folkgrupper knutna som tillsammans omfattar närmare 100 miljoner människor.

För Europa finns också sedan andra världskriget organisationen FUEV (Föderalistische Union Europäischer Volksgruppen), med motsvarande målsättning. FUEV verkar, bl.a. genom lobbyverksamhet och opinionsbildning för att få de olika europeiska staternas och institutionernas lagstiftning, konventioner

och avtal att acceptera folkkulturernas fortsatta existens och utvecklingskrav i Europa.

Regioner och kolonier

Det i Europa dominerande synsättet att statliga maktcentra har rätten att påtvinga olika provinser den centralstyrda kulturen har följt med ut över kontinenterna. Speciellt de första stora kolonimakterna Spanien och Portugal ansåg att de erövrade folken var primitiva och därför skulle "omskolas" till den religion, den vardag och de värderingar som kolonisationsatorerna hade med sig.

Det råder ingen egentlig skillnad på t.ex. Danmarks behandling av inuiter, Sveriges av samer och de europeiska kolonisationsatorernas behandling av Amerikas och Afrikas ursprungsfolk. Men det råder i princip heller ingen skillnad på behandlingen av tredje världens ursprungsbefolkningar och de europeiska staternas vanvård och förstörelse av de regionala kulturerna i Europa. Erfarenheterna av denna statliga behandling av de regionala kulturerna, regionfolkens identiteter och deras självkänsla har kataloner, skottar, bretagnare, friesländare, skåningar, gotlänningar och andra gemensamt med flertalet folkgrupper i tredje världen. Metoderna har varierat, men målet – att skapa enhetlighet på den centrala maktens villkor – har nästan överallt varit detsamma. Därför delar många provinser/regioner i Europa en kulturell situation med koloniserade folkgrupper runt omkring i världen. De har alla mist eller pressats tillbaka i sin egen kultur av en utifrån kommande kulturdominerande makt.

Många av Europas regioner kan därför dela erfarenheter med andra folk- och kulturgrupper runt om i världen och ett samspel som verkar mellan Europas kulturregioner och andra folkgrupper ger regionalismen både en ökad bredd och större humanistiskt djup. Från de kulturfolk som idag ställs inför ett brutalt öppet våld, till de regioner i välutvecklade samhällen som hämmas genom statlig styrning och integrering finns en stor spännvidd av mekanismer. Alla leder de till ödeläggelse av den kulturella mångfalden. Det är en gemensam uppgift för alla människor i hela världssamhället att verka för att denna kulturförstörelse i alla typer av samhällen snarast upphör.

Det råder i princip ingen skillnad på behandlingen av tredje världens ursprungsbefolkningar och de europeiska staternas vanvård och förstörelse av de regionala kulturerna i Europa.

Det är en gemensam uppgift för alla människor i hela världssamhället att verka för att denna kulturförstörelse i alla typer av samhällen snarast upphör.

6. De regionala kulturernas förstatligande

Kulturell integrering – en fyrstegsraket.

När det gäller relationen mellan stater och nationer/regioner, är det viktigt att se olika exempel runt om i världen som stadier i en allmän process. Denna process går vanligtvis från det våldsamma till det raffinerade. I många fall sker de första stegen i en nations inkorporering i en stat med erövring och krig. Efter detta kommer en våldsperiod för att stävja en opponerande befolkning. Därefter följer en inkorporering genom konstitutionella, administrativa och ekonomiska system. När detta passerats, så vidtar en kulturell dominans - oftast med huvudstaden/kärnregionen som dominerande "storebror".

Slutligen uppstår en situation där staten med tyngdpunkt i huvudstadsregionen på olika sätt förfördelar de nationer och kulturregioner som efterhand blir till maktlösa provinser. Man kan därför se processen som en fyrstegsraket av erövring med förtryck, konstitutionell inkapsling, kulturell dominans och allmän förfördelning som metoder.

Under de senare faserna sker en ekonomisk, maktmässig och kulturell koncentration till huvudstaden. Förutom en långtgående ekonomisk och organisatorisk koncentration till huvudstaden gynnas denna på många sätt även på andra områden. Statliga medel användes för en kulturkoncentration till centralregionen, media och undervisning centraliseras etc.

Runt om i världen finns idag alla dessa stadier representerade. Sett ur en mångfaldskulturell aspekt är de tillsammans ett uttryck för ett skeende, som – i sin förlängning - leder fram mot ett fattigare kultursamhälle. De 197 staterna i FN innehåller som tidigare nämnts över 6000 nationer/folkkulturer. I flertalet av dessa stater föregår en process längs förtrycks-, inkapslings-, dominans- och förfördelningsslinjen. Om denna process får fortsätta blir resultatet en värld med mindre än 197 statsdominerade och statsanpassade kulturer - en kulturellt

I många fall sker de första stegen i en nations inkorporering i en stat med erövring och krig. Efter detta kommer en våldsperiod för att stävja en opponerande befolkning. Därefter följer en inkorporering genom konstitutionella, administrativa och ekonomiska system.

Principiellt gäller samma problematik överallt. Folkgrupperna, nationerna eller regionerna vill behålla, restaurera eller utveckla de egna kulturerna och identiteterna. Statsmakterna och centralregionerna stretar emot och söker fasthålla sina maktpositioner genom att försöka eliminera eller undertrycka dessa.

fattig värld. Politiskt, ekonomiskt och administrativt stora system gör också nödvändig när demokrati svårgenomförbar - d.v.s. vi får även ett mera odemokratiskt globalt samhälle.

Globala protester

Detta förstatligande av nationskulturerna orsakar oerhört starka motreaktioner världen över idag. Reaktionen förekommer överallt och i många former. Såväl i stater där kulturnegligering förtryck förekommer som i de som karakteriseras av inkapsling, dominans eller förfördelning växer motståndet. Principiellt gäller samma problematik överallt. Folkgrupperna, nationerna eller regionerna vill behålla, restaurera eller utveckla de egna kulturerna och identiteterna. Statsmakterna och centralregionerna stretar emot och söker fasthålla sina maktpositioner genom att försöka eliminera eller undertrycka dessa. För att stödja varandra samlas folkgrupperna i internationella organisationer och i olika NGO-grupper. Här möts representanter från Tjetjenien, Kosovo, Katalonien, Skottland, Skåne-land, Bretagne, Sleswig, Finlands-svenskarna i Finland, Sameland eller Hawaii. I dessa organisationer försöker man finna fredliga, demokratiska och kulturpositiva metoder för att lösa de problem som statsystemet orsakar.

Det är här viktigt att notera att när våldskonflikter uppstår är det oftast krafter uppifrån som orsakar dessa. Statscentralismen slår ner på de flesta tendenser till autonomiskapande, även om det "bara" rör sig om så självklara saker som bevarandet av regionala språk, kulturyttringar, symboler eller namn. Krav på demokrati blir betecknade som "separatism", "provinsiell chauvinism" eller liknande. Massmedia spelar ofta med i statsmakternas tongångar.

"Det man förvärvat med våld kan man behålla endast med våld". Mahatma Gandhi.

Det är här viktigt att notera att när våldskonflikter uppstår är det oftast krafter uppifrån som orsakar dessa. Statscentralismen slår ner på de flesta tendenser till autonomiskapande, även om det "bara" rör sig om så självklara saker som bevarandet av regionala språk, kulturyttringar, symboler eller namn.

7. EU:s NUTS-system och kulturregionerna.

EU och regionbegreppet

Ovan har beskrivits att EU byggt upp sitt NUTS-klassificeringssystem som en neutral struktur vars huvudprinciper är :

- de tre nivåerna (NUTS 1, 2 och 3)
- frihet att ordna detta mönster för varje stat
- tyngdpunkt på NUTS 2 - basregionen
- en flexibel verksamhetsomfattning som omfattar sjukvård, regionaltrafik, kultur och språkpolitik och alla andra områden som är av betydelse för regionerna

Den neutrala karaktären av detta är en klart medveten uppläggning från EU:s sida. Man har i Bryssel stor förståelse för att den folkliga och kulturella verkligheten i Europa är så mångfaldig och komplex att en hög grad av flexibilitet behövs. I Romfördragets kulturavsnitt (Maastricht) Avd. IX artikel 128 står:

"Gemenskapen skall bidra till kulturens utveckling i medlemsstaterna med respekt för deras nationella och regionala mångfald ..." samt "... att förbättra kunskaperna om att sprida de europeiska folkens kultur och historia".

Den danska antropologen Anne Knudsen har understrukit vikten av att ta hänsyn till den kulturella mångfalden i Europa i sin bok "Kultur uden kampvogne" (1994) på följande sätt: *"Om européerna långsiktigt skall kunna orientera sig kring sina gemensamma och övernationella intressen kan det inte tjäna något till att gemenskapen blir inrättad på ett sådan sätt att priset blir kulturell utplåning."*

Man skall uppmärksamma, att EU sålunda skiljer mellan stater och nationer - d.v.s.. mellan medborgarskap och nationalitet - och man talar i en lagtext om *"de europeiska folken "* och inte om de europeiska statsbefolkningarna. EU:s högkvarter ligger dessutom i ett Belgien, en stat som under 1995 delades i tre delar på kulturell grund. Här uppstod huvudstadsenheten Bryssel samt Vallonien och Flandern, d.v.s. "en fristad" plus två enheter som uppfyller kriterierna för att vara nationer. I EU lever man med kulturfolkens problematik inpå knutarna och man har sitt eget närexempel - Belgien - på hur en fredlig regionalisering/ nationsetablering kan genomföras.

"Om européerna långsiktigt skall kunna orientera sig kring sina gemensamma och övernationella intressen kan det inte tjäna något till att gemenskapen blir inrättad på ett sådan sätt att priset blir kulturell utplåning."

När EU:s neutrala NUTS-ordning skall implementeras i Europas stater, så borde detta, helt självklart, ske på ett sätt som stärker Europas kulturella mångfald och ökar identitetskänslan i de olika regionerna.

Positiv NUTS-implementering nödvändig.

När EU:s neutrala NUTS-ordning skall implementeras i Europas stater, så borde detta, helt självklart, ske på ett sätt som stärker Europas kulturella mångfald och ökar identitetskänslan i de olika regionerna. Detta kan bara göras om man tar utgångspunkt i de basala kulturområdena inom statsgränserna. Viljan till en sådan regionalisering varierar starkt. Av tradition har federala stater varit mer kulturregionalt positiva, medan centralinriktade stater velat bibehålla sin centralistiska och dominanta struktur. Detta visar sig också under den nu pågående Europa-anpassningen.

I stater som t.ex. Tyskland där gamla historiska regioner/länder utgör grunden, och där man är en förbundsstat, är det självklart att NUTS-regionerna blir identiska med det historiska ländermönstret. I en del centralstater som Spanien och Holland har provinserna – nationerna haft en relativt stark ställning. Där är steget till Katalonien, Andalusien, Galicien, Friesland. Flevoland m.fl. naturligt att ta.

I centralistiska stater som Frankrike, Storbritannien och Sverige försöker man att undvika den kulturhistoriska kopplingen. Man försöker istället göra regionaliseringen till ett offentligt administrativt projekt som på intet sätt skall sättas in i ett kulturregionalt samband. Bristen på regional demokrati är slående i denna process.

I både Storbritannien, Frankrike och Sverige har det centrala statsstyret, utan en rimlig folklig och demokratisk inblandning i de berörda regionerna, hos EU:s statistiska avdelning registrerat NUTS-regioner (basregioner) som inte är historiskt eller kulturellt baserade. I Storbritannien har NUTS-regionerna en koppling till de regioner som de man under andra världskriget skapade om landet skulle bli invaderat. I Sverige har man delat in landet i 8 regioner (Riksområden), men dessa har mycket lite med de kulturella och historiska gränserna att göra. Inte heller i Frankrike har man tagit hänsyn till det kulturella mönster som finns utan delat in landet i nya och tekniskt-administrativa enheter.

Från de kulturfolk som idag ställs inför ett brutalt öppet våld, till de regioner i välutvecklade samhällen som hämmas genom statlig integrering finns en stor spännvidd av mekanismer. Alla leder de till ödeläggelse av den kulturella mångfalden. Det är en gemensam uppgift för människor i hela världssamhället att verka för att denna kulturförstörelse i alla typer av samhällen upphör.

Inter-europeiska politiska grupperingar

Dessa olikartade beteenden från de europeiska staternas sida ger en rad problem i ett EU-sammanhang. T.ex. har EU-organen fått mycket olikartad pondus. De statsorienterade institutionerna ökar sin makt och sitt inflytande, medan de gemensamma bibehålls tämligen tandlösa. Men nu är det inte längre så, att staterna är ensamma som aktörer på den internationella arenan. Europas småfolk, kulturregioner och historiska enheter har börjat agera. Det har skapats inter-europeiska regionala politiska partier och organisationer som agerar

parallellt – bl.a. i EU-parlamentet - med det etablerade politiska etablissemanget.

Man ser positivt på detta på många håll inom EU-ledningen eftersom det där råder stor sympati för "Europas Regioner"- konceptet. Detta lägger upp till en dragkamp mellan Europas statsledningar och dess regioner, vilket tyvärr kan komma att skapa konflikter och att hämma utvecklingen. Detta är beklagligt och syndarna är de centralinriktade staterna, som inte vill acceptera att Europa och världen går mot en decentral/regional nyordning. Europas möjligheter att påverka den globala utvecklingen hämmas av detta.

Den enda idag synbara vägen framåt, såväl i Europa som globalt, är att en allmän acceptans skapas omkring regionala lösningar – både inrikes- och utrikespolitiskt. Statens företrädare måste bringas till insikt om att statens tid i dess traditionella form är förbi. Både historiskt och i nuläget är statssystemet tillbakahållande, konfliktskapande, förtryckande eller dominerande. En långsam utfasning av vissa delar av statsmakten och en smidig övergång till regionala enheter, som tillfredsställer de kulturella och identitetsmässiga behoven, kan ses som en möjlig väg framåt. Denna måste då ske i organiserade former och inom ramen för överordnade organ t.ex. EU:s. Detta kan dock bara ske om de monokulturbaserade och dominerande statscentrala krafterna fås att acceptera regional kultur mångfald, när demokrati och humanism som positiva och kvalitativa mål.

Staten måste fås att förstå att regional kultur mångfald, när demokrati och humanism som positiva och kvalitativa mål.
--

8. Det regionalas humanisering av det etniska.

Regionalismen – en nygammal väg

Om det regionala skall fungera måste det vara allmänmänniskt baserat. Detta kräver ett klarläggande av kriterier och definitioner. Det finns annars en risk för att statscentralisternas anti-regionala propaganda om att det "regionala" skall tolkas som folkmässigt exklusivt eller etniskt bestämt får för starkt genomslag till förfång för en decentralisering av politiskt, kulturellt och ekonomiskt inflytande.

Faktum är att regionalismen följer en helt annan väg än den etniska och folkmässigt exklusiva. Man knyter nämligen det kulturellt unika till territoriet och inte till etnisiteten. Varje område på jorden ingår i en kulturregion som har sin särprägel, sin ekologi, sitt historiska förlopp, sina kulturuttryck och sina geografiska samband. Man kan uttrycka det så, att det finns olika kulturella regionala rum som inom sig möblerats på ett visst sätt. Varje regionalt rum på jorden har sin form, sina möbler, sina symboltavlor, sina ljuspunkter och sina komplikationer. Dessa rum skapas av de människor som i historisk tid bott i regionen samt de som för tillfället bebor där oavsett det individuella ursprunget för varje enskild individ.

Gemenskapen knyts till detta rum och dess unika särprägel. Det är alltså det gemensamma området och inte individernas ursprung som är det bärande elementet. Regionalismen framhäver mångfald, decentralism och kulturell särprägel på ett sätt som de flesta stater inte gör. Vad som är eller kan bli ett specifikt kulturellt rum har för regionalismen större betydelse än statens centralorganisation. Särskilt på kulturella områden verkar regionalismen för att regional autonomi skapas.

Människorna som nu eller i framtiden bebor ett kulturellt regionalt rum är förvaltare och utvecklare av den specifika regionkulturen. De bär kulturidentiteten från generation till generation genom sina kulturaktiviteter. Och med människorna avses alla de

Regionalismen följer en helt annan väg än den etniska och folkmässigt exklusiva. Man knyter nämligen det kulturellt unika till territoriet och inte till etnisiteten. Varje område på jorden ingår i en kulturregion som har sin särprägel, sin ekologi, sitt historiska förlopp, sina kulturuttryck och sina geografiska samband.

Människorna som nu eller i framtiden bebor ett kulturellt regionalt rum är förvaltare och utvecklare av den specifika regionkulturen. De bär kulturidentiteten från generation till generation genom sina kulturaktiviteter. Och med människorna avses alla de som bor och verkar i regionen, historiskt, idag och i en framtid.

som bor och verkar i regionen - historiskt, idag och i en framtid. Inte bara de som har djupa släktmässiga rötter där, utan också alla som tillkommit eller flyttat därifrån. Det regionala folket omfattar således alla som bor i, verkar i eller sympatiserar med regionen.

Regionalismen öppnar därmed dörren för alla att delta i den kulturella identitetsutvecklingen. Detta innebär också, att kulturrummet inte har någon fix möblering en gång för alla. En del saker försvinner och andra inslag kommer till. Om kulturmiljön är trygg och identiteten stark uppstår normalt inga problem när saker förändras. Förutsatt att förändringarna är naturliga och fria, och inte påtvingade uppifrån eller utifrån, kan det nya blandas med det existerande och integrationen sker då på ett berikande sätt.

I denna bild finns ett kulturellt ansvar också för dem som under åren flyttat från sina hem i regionen och bosatt sig på andra platser i andra regioner.

Förmodligen är det så att ingen kultur kan överleva utan att mottaga impulser utifrån. Även regionbefolkningen mår gott av att nya idéer och människor kommer till. Detta innebär således att det regionala folkbegreppet är ett öppet begrepp, som omfattar en territoriellt kulturbärande grupp av människor. Vad som är etniskt knyter sig till musik, konst, litteratur, arkitektur, matkultur etc, etc - inte till en viss genetisk pool - eller "folkstam". Folk kan flytta ut och in i regionen, men det regionalt unika finns kvar som territoriets själ, det utgörs av "möblemanget" i det regionala rummet och detta består av både nytt och gammalt. Detta blir alltmera viktigt i framtidens globala värld där människors rörlighet sannolikt kommer att öka.

Rättigheter och skyldigheter

Som på alla områden här i världen måste det finnas en balans mellan rättigheter och skyldigheter. När regionalismen stödjer varje människas rätt att kunna ingå i det "regionala folket", så ställer den dock också kravet att man i rimlig grad söker bidra till regionens kultur och i synnerhet att man visar respekt för det som vuxit fram på platsen. När det flyttar in personer som t.ex. utifrån

När det flyttar in personer som t.ex. utifrån institutionella eller maktmässiga positioner påtvingar regionen sina egna kulturella normer, traditioner och uppfattningar uppstår konflikter, vilket också historien ger många exempel på.

institutionella eller maktmässiga positioner påtvingar regionen sina egna kulturella normer, traditioner och uppfattningar uppstår konflikter, vilket också historien ger många exempel på. Detta är inte acceptabelt. Det öppna regionbegreppet går hand i hand med respekten. Det är utifrån detta perspektiv som EU, i sin kulturpolitik, understryker vikten av att de regionala kulturyttringarna skall kunna utvecklas utan styrning uppifrån.

9. Två hot mot regional kultur mångfald

Statsmaktens bristande respekt och den globala nivelleringen

Det finns alltså två fenomen som hotar det koncept av en mångkulturell regional värld som här beskrivs. Det första är den respektlöshet för och vanvård av regionala kulturyttringar och särarter som tidigare nämnts. Denna är obehaglig när den visar sig på det individuella planet och den är farlig när den sätts i system. En sådan systematisk brist på respekt har många kärnregioner/huvudstäder visat prov på under åren gentemot sina provinser. När denna brist på respekt öppet får lov att genomsyra undervisning, kultur, språk, byggande etc. blir den farlig. Då antar den dominanta proportioner som kan leda till konflikter.

Det första är den respektlöshet för och vanvård av regionala kulturyttringar och särarter som tidigare nämnts. Denna är obehaglig när den visar sig på det individuella planet och den är farlig när den sätts i system.

Det andra fenomenet utgörs av de globala masseffekterna – massproduktion, masskonsumtion, massmedia, massturism, massmigration och masskommunikation. Dessa har alla en storskaligt nivellerande effekt, som slår sönder såväl ekologisk som kulturell mångfald.

Framtidens kulturregionala utmaning ligger i att varje region ges möjlighet att utveckla sin särart, att skapa respekt för alla kulturers lika rätt och värde samt att tillsammans med andra regioner verka för att globala masseffekter inte tillåts att eliminera mångfald och kvalitet. Att balansera det globala med det regionala och lokala kommer att bli vår tids stora kulturella utmaning.

Det andra fenomenet utgörs av de globala masseffekterna - massproduktion, masskonsumtion, massmedia, mass-turism, massmigration och masskommunikation.

10. Regionen som ett fredsinstrument

Naturanpassning och kulturell evolution

Man kan också se kulturregionen som ett fredsinstrument. Det ligger i regionalismens idé att alla regioner är likvärdiga. Ingen region skall kulturellt styras från en annan region och territoriell expansion är i ett regionalt perspektiv i grunden irrelevant.

Kulturregionerna är resultatet av kulturell evolution under en lång tidsperiod och har sin bas i gamla historiska enheter. Dessa var, som tidigare nämnts, naturanpassade eftersom det först var efter 1500-talet som människan med teknologins hjälp mera effektivt förmådde sätta sig över naturens hinder. De gamla länderna var

De gamla länderna – kulturregionerna - var därför oftast ett uttryck för den logiska geografin. Skogar och berg bildade gränser, slättland och skogsland var skilda, transportererna följde naturens förbindelser och vatten band samman. Man var naturstyrd.

därför oftast ett uttryck för den logiska geografin. Skogar och berg bildade gränser, slättland och skogsland var skilda, transportererna följde naturens förbindelser och vatten band samman. Man var naturstyrd.

Idag söker vi åter ett samspel med naturen och en ekologisk inriktning. De begränsningar som i äldre tider styrde samhällsbildningarna är desamma som vi idag ofta måste anpassa oss till. Gamla historiska och framtida ekologiskt inriktade mönster är därför ofta överensstämmande. De gamla historiska kartorna är nu värdefulla, när det gäller att finna ekologiska och naturliga ramar för vårt framtidssamhälle.

De naturbaserade historiska regionerna kan också vara basen för våra moderna regionalkulturer. När vi idag söker ekologiskt lämpliga enheter är dessa ofta i överensstämmelse med äldre kulturella mönster, d.v.s. vi får kulturella enheter på köpet. Samtidigt får vi kulturregioner som har sina gränser sedan gammal tid. Att i ett nytt regionalt Europa föra "regional expansionspolitik" är irrelevant. Det är inte den territoriella arealen som skall ökas - det är den regionala kulturen som skall fördjupas.

Att göra i Småland bosatta smålänningar till skåningar är likaså ogörligt, ej heller byter bayrare till saxare, o.s.v. Regional kultur och identitet är sålunda territoriellt bundna. Expansionismen som fenomen blev möjlig och folk-rättsligt accepterad först när centrala regioner själva började definiera sig som stater.

Den stora fördelen med att förskjuta tyngdpunkten från den territoriella historiskt expansiva staten, till den mera stabila kulturregionen är uppenbar. Stater har kunnat ta territorier (ofta etablerade kulturregioner) från varandra

och påtvinga människor nya medborgarskap. Detta har lett till både lokala och internationella konflikter och förvecklingar. Men att utvidga Skottlands eller Wales gränser och att kollektivt göra engelsmän till skottar eller walesare är knappast möjligt. Att göra i Småland bosatta smålänningar till skåningar är likaså ogörligt, ej heller byter bayrare till saxare, o.s.v. Regional kultur och identitet är sålunda territoriellt bundna. På så sätt blir i normala fall det kulturregionala konceptet ett stabilare och fredligare koncept än det statsmässiga. Expansionismen som fenomen blev möjlig och folkrättsligt accepterad först när centrala regioner själva började definiera sig som stater.

Det finns naturligtvis ett antal svårigheter som regionalismen måste lösa. Men dessa är särfall som inte rubbar de generella regionalismens principer, men som ändå kräver sina lösningar.

11. EU och regionalismens utmaningar

De fyra friheterna

För EU:s del innebär avtalet om *de fyra friheterna*, att ekonomin inte skall fungera som territorialbestämmande eller begränsande. Ekonomisk samverkan skall vara obunden och gränsöverskridande. Den grundläggande filosofin bakom den Europeiska Unionens regionbaserade politik innebär att man skall lära sig att samverka och samarbeta över gränserna - inte att förändra dem. "Att inte leka med gränserna" är en viktig lärdom som kan dragas av Europas turbulenta historia. Mycket talar därför för att det mera stabila - kulturområdena - skall styra gränsbildningarna, såvida inte mycket tunga skäl talar för något annat. Detta understryker vikten av att alla gränsförändringar, om dessa anses nödvändiga, på ett tillfredsställande sätt måste förankras demokratiskt i de berörda regionerna.

Den grundläggande filosofin bakom den Europeiska Unionens regionbaserade politik innebär att man skall lära sig att samverka och samarbeta över gränserna - inte att förändra dem.

Skapandet av en regional-demokratiskt förankrad politisk instans, med ett etablerat regionalt förhandlingsmandat, måste därför föregå eventuella gränsförändringar för att dessa skall få gehör i befolkningen. Att inom varje stat styra regionbildningen enbart uppifrån är ur demokrati- och kultursynpunkt inte acceptabelt. Det är heller inte långsiktigt hållbart.

Denna regionala förskjutningen av demokratisk beslutskraft från staten till regionerna försöker man i EU uppnå med hjälp av fem konstitutionella verktyg:

1. Man tonar ner statsgränsernas roll internt i Europa.
2. Man stödjer skapandet av politiska beslutsorgan i regionerna.
3. Man skapar regionbaserade institutioner inom EU-organisationen.
4. Man stödjer regionala gränsöverskridande aktiviteter på alla områden - inte minst inom kultur- och näringsliv.
5. Man stödjer personvalsprincipen - bort från det statsinriktade partivalssystemet.

Med dessa fem verktyg kan man skapa de mekanismer som under kontrollerade former i ett längre tidsperspektiv för över makt från staten till regionerna och få regionerna att samverka över regiongränserna. Dess-utom skall de regioner med gemensam kultur och historia, men som hamnat på olika sidor om statsgränserna, åter skall ges

En allmän svårighet i den moderna regionala processen är att pedagogiskt beskriva övergången från stat till region. Där den nationella kulturen fasthållits (t.ex. i Skottland) är problemet mindre. Där den nationellt / regionala självkänslan förstörts eller reducerats (t.ex. i Sverige) är problemet stort.

möjligheter att återuppbygga samverkan och samhörighet om detta upplevs som meningsfullt av berörda parter.

En allmän svårighet i den moderna regionala processen är att pedagogiskt beskriva övergången från stat till region. Där den nationella kulturen fasthållits (t.ex. i Skottland) är problemet mindre. Där den nationellt/regionala självkänslan förstörts eller reducerats (som t.ex. i Sverige) är problemet stort. Här står man inför uppgiften att hantera den indignation som uppstår, när folk upptäcker att de blivit indoktrinerade och manipulerade av staten. Denna indignation tar sig många uttryck. Å ena sidan i form av förakt gentemot staten, kärnregionen, huvudstaden och/eller politikerna och å den andra sidan av aggression emot det regionala budskapet när detta av statscentralister upplevs som en obehagligt. De lojalitetsproblem som då uppstår - och som är ett resultat av den statliga politiken - måste ledas in i positiva och fredliga banor. En sådan uppgift är svår och den blir inte lättare om centralmaktens företrädare och media fasthåller det centrala synsättet och den centrala dominansen.

Det kommer att bli alltmera nödvändigt för både statens och regionens politiska företrädare att tänka i nya banor – de regionala. De som fasthåller de gamla statsbaserade tankegångarna kommer i många fall att fatta felaktiga beslut, ur takt med det nya regionala Europa. Detta blir långsiktigt till förfång för regionens egna innevånare.

Det kommer att bli alltmera nödvändigt för både statens och regionens politiska företrädare att tänka i nya banor – de regionala. De som fasthåller de gamla statsbaserade tankegångarna kommer i många fall att fatta felaktiga beslut, ur takt med det nya regionala Europa. Detta blir långsiktigt till förfång för regionens egna innevånare.

12. Regionalismens nödvändighet

När nu regionalismen förutsätter en omställning som innebär att nya tankemönster och kunskaper krävs och när detta på vissa håll framkallar frustrationer, så uppstår frågan om relevansen av en regionalisering. Regionalisternas syn på detta är att den är nödvändig och ofrånkomlig.

Denna nödvändighet bygger på två argument, nämligen teknologins utveckling och kulturidentitetens förstärkning. När det gäller teknologin så avses först och främst informationstekniken. Genom denna blir efterhand all kunskap tillgänglig överallt. Det är inte längre så att kunskap - och därmed makt - måste samlas i vissa centra t.ex. i huvudstäderna i samma utsträckning som tidigare. Därför är människor, företag och provinser inte heller i samma utsträckning avhängiga av huvudstäderna längre. När så är fallet accepteras inte den styrning och de direktiv som huvudstäderna tidigare utsänt av de människor som anser att de som är närmast problemen har bäst förutsättning att lösa dessa. Att regionen själv förmår hantera sina egna angelägenheter blir en teknologiskt betingad självklarhet.

Genom den nya tekniken blir efterhand all kunskap tillgänglig överallt. Det är inte längre så att kunskap - och därmed makt - måste samlas i vissa centra t.ex. i huvudstäderna i samma utsträckning som tidigare.

Det andra argumentet är kulturellt. När det gäller kultur och identitet så påverkas denna av det globala samhället. Människor konfronteras idag - via TV, press, Internet, resor och kulturellt utbyte - av den globala mångfalden på ett nytt sätt.

De mer än 6000 nationerna och kulturerna världen över exponerar sig i allt högre grad och ställer ökande krav om delaktighet och erkännande på det internationella statssystemet. Alla möjliga nya vyer öppnar sig för människor, från mikro- till makrokosmos. Detta enorma utbud av uttryck medför ett behov hos människor att söka en plattform av trygghet. Denna finner man bl.a. i den kultur som är ens egen och som man delar med andra. Kulturnationen - som då omfattar regionen med dess folk, språk, historia och framtid - får då en stor socialpsykologisk betydelse.

Den ursprungliga nationskalan passar bättre ihop med det globala samhället. Eller med Seamus Heaneys ord: "Provinsialismen är universell; den är förknippad med det grundläggande".

Den gemensamma regionkulturen är mera närvarande och gripbar i skala och uttryck än den nuvarande territorialstatens som då kommer att vika. "Vi skottar" är gångbart som ram, men inte "vi briter". "Vi smålänningar", "vi gutar" eller "vi skåningar" är närmare för en del än det mera vaga och enbart medborgarbaserade "vi svenskar". Nationaliteten blir mera betydelsefull än

medborgarskapet. Den ursprungliga nationsskalan passar bättre ihop med det globala samhället. Eller med Seamus Heaneys ord:

“Provinsialismen är universell; den är förknippad med det grundläggande”.

Teknologins och folkkultureernas tryck är de starkaste drivkrafterna, när det gäller en utveckling mot en "Regionernas Värld". En global regionorganisation blir därför en logisk konsekvens i framtiden – en värld av enbart 197 stater är inte svaret på framtidens globala samhällsorganisation. "Regionernas Europa" - är en struktur som i sin förlängning kan användas även på det globala planet och ingå som en viktig del av världssamhällets organisation.

<p>"Regionernas Europa" - är en struktur som i sin förlängning kan användas även på det globala planet och ingå som en viktig del av världssamhällets organisation.</p>

13. Angreppen på regionalismen

Om de regionala tankegångarna leder till en ny Europakarta och en ny bild av världssamhällets nationalmönster, så innebär detta en omfördelning av makten. Redan dagens marknadsenheter, som t.ex. EU, innebär en försvagning av den traditionella territorialstaten.

Om subsidiaritetsprincipen (närhetsprincipen) utbredd i hela Europa så att även det regionala innefattas, då kommer regionerna att få en rad uppgifter som idag påligger staten. En sådan omfördelning av samhällsuppgifterna gör att staten får en ny roll med mindre inflytande över människors vardag, och den gör demokratin starkare genom att många beslut kommer att fattas närmare människorna.

Om regiontänkandet också leder till att regionerna stärks identitetsmässigt, så sker det en betydande förskjutning av politiska och andra tyngdpunkter från det centrala till det regionala. Detta upplevs idag av territorialstatens och centralmaktens företrädare som ett hot. Många människor runt om i samhället är också motståndare mot en sådan förändring, speciellt om de befinner sig på den sidan där inflytandet minskar.

En rad försvarsargument från statscentralisterna för det bestående har visat sig under senare år. Dessa argument är likartade överallt och även i den svenska debatten är de tydliga. Statens och centralsamhällets försvarare angriper regionföreträdarna på olika sätt. I den offentliga debatten används fyra typer av argument mot en samhällsförändring och mot en mera regional ordning nämligen:

- att det saknas tradition
- att en sådan är orealistisk
- att den är farlig
- att den är löjlig
- att staten kommer att kollapsa

Alla dessa argument har syftet att bevara staten, låsa fast makten och säkra huvudstadens fortsatta dominans. Det är tveksamt om dessa argument håller någon längre tid framöver, men sett ur regionalistiskt perspektiv så innebär de

Om regiontänkandet också leder till att regionerna stärks identitetsmässigt, så sker det en betydande förskjutning av politiska och andra tyngdpunkter från det centrala till det regionala. Detta upplevs idag av territorialstatens och centralmaktens företrädare som ett hot.

Statsmaktens metod har hittills varit att kontinuerligt underblåsa fördomar som riktar sig mot en regional utveckling. Fascism, rasism, separatism, provinsiell chauvinism är några av de vanliga beteckningar som förts fram, mer eller mindre medvetet, av decentraliseringens och regionalismens motståndare.

en fördröjning av utvecklingen med den påföljd att regionerna i en sådan stat konkurrensmässigt hamnar på efterkälken.

Statsmaktens metod har hittills varit att kontinuerligt underblåsa fördomar som riktar sig mot en regional utveckling och mot dem som förespråkar en sådan. Fascism, rasism, separatism, provinsiell chauvinism är några av de vanliga beteckningar som förts fram, mer eller mindre medvetet, av decentraliseringens och regionalismens motståndare. Dessa uttryck har hittills varit effektiva och använts av makten i samhället för att värja sig mot de nya trender som man uppfattar som hotfulla. Genom att varje försök att debattera regionalismens och decentraliseringens fördelar på den politiska arenan och i massmedia bemöts med sådana fördomsfulla associationer, frambringar man nästan Pavlov-betingade negativa reaktioner i befolkningen. Detta begränsar människors möjligheter att medverka i samhällsdebatten och är därmed till stor skada sett ur en demokratisk synvinkel.

Ett annat fenomen i detta sammanhang är statens och maktens mer eller mindre framgångsrika försök att förvanska orden och ge dessa nya betydelser. Man har lagt nya värderingar på ord som anses ha ett politiskt innehåll. Stat, nation, land och region används huller om buller. Eftersom det saknas begreppsmässig konsekvens och stringens i debatten blir denna ofta obegriplig för flertalet, även detta en fara för demokratin.

Ett annat fenomen i detta sammanhang är statens och maktens mer eller mindre framgångsrika försök att förvanska orden och ge dessa nya betydelser. Man har lagt nya värderingar på ord som anses ha ett politiskt innehåll. Stat, nation, land och region används huller om buller.

Ord med en klar innebörd är viktiga verktyg i kommunikationen mellan människor. Begrepp som genom negativ association numera gjorts oanvändbara i debatten är t.ex.:

1. Etnisk (som betyder tillhörande nation/folkgrupp) associeras med etnisk rensning.
2. Federalism (som betyder ett mer eller mindre starkt regionalt självstyre med ett mer eller mindre starkt federalt centrum) associeras med splittring.
3. Folk (i betydelsen folkgrupp -"a people") ges en negativ etnisk/biologisk underton.

Det är märkligt att massmedia, som har språket som sitt arbetsverktyg, låtit denna degradering av ordens betydelse fortgå. På grund av de negativa associationer som man gett dessa ord undviks de i debatten vilket gör språket torftigare och samtidigt mera komplicerat. Det räcker inte med att kunna ordens egentliga betydelse, man måste också kunna förstå deras skiftande politiska nyanser. Det kommer att bli nödvändigt, bl.a. som en del av Europa-anpassningen och för förståelsen av texter som rör de mänskliga rättigheterna, att återföra en del av orden till sin ursprungliga och mera korrekta innebörd.

14. Regionerna och de mänskliga rättigheterna

Faktorer av stor betydelse är det konstitutionellt-territoriella och den enskilda människans rätt gentemot makthavare av diverse slag. Detta har man – bl.a. genom FN och Europarådet - sökt reglera med de mänskliga rättigheterna.

Under senare år har folk- och kulturgruppernas rättigheter tilldragit sig stigande intresse. Detta har skett därför att statsledningarna ofta negligerat, diskriminerat eller förtryckt kulturfolkgrupper inom de egna statsgränserna. De mänskliga rättigheterna som är skapade kring individen kompletteras nu med kulturella rättigheter som gäller kulturgrupper.

Det är otänkbart att EU-konstruktionen, med Maastricht- och Amsterdamavtalen som den senaste byggstenarna, skulle kunna utvecklas utan att man tog hänsyn till dessa nya mänskliga kulturella rättigheter. De handlar om det egna språket, om rätten till sin historia, om den folkliga identiteten samt rätten till inflytande på det territorium de olika regionfolken fått i arv av förfäderna.

På samma sätt är det nödvändigt att ta hänsyn till dessa rättigheter när stora och genomgripande samhällsförändringar görs. Vid sådana förändringar är det ofta folk- och kulturgrupper som berörs. Det handlar nu i allt större grad om den nya synen - morgondagens - på den globala och lokala kulturens situation och hur den regionala gruppstillhörigheten skall kunna säkras. Den i bl.a. Sverige förestående, och av EU-medlemskapet initierade, regionindelningsprocessen är en sådan förändring där de kulturella rättigheterna är relevanta. Trots detta vill man från vissa centrala statsledningars sida, helt bortse från den kulturhistoriska bakgrunden i de olika regionerna, trots att vissa av dessa kan vara koloniserade medan andra inkorporerats med militärmakt sent under historiens gång.

Även inom FN-sfären sker nu en utveckling inom kulturgruppstänkandet. FN är idag en organisation som, namnet till trots, representerar stater och inte nationer. Detta har, som tidigare nämnts, lett till att FN fått begränsa sig till frågor av mellanstatlig

Under senare år har folk- och kulturgruppernas rättigheter tilldragit sig stigande intresse. Detta har skett därför att statsledningarna ofta negligerat, diskriminerat eller förtryckt kulturfolkgrupper inom de egna statsgränserna. De mänskliga rättigheterna som är skapade kring individen kompletteras nu med kulturella rättigheter som gäller kulturgrupper.

FN är idag en organisation som, namnet till trots, representerar stater och inte nationer.

karaktär. Det kommer emellertid nu starka signaler om att en mellanstatlig debatt om den framtida synen på folkgruppers rättigheter är förestående och detta visar att man är på väg att tänka om.

FN:s kommission om de mänskliga rättigheterna antog i februari 1992 ett utkast till en deklaration för personer som tillhör nationella, etniska, religiösa eller språkliga minoriteter. Denna nya deklaration som antogs av FN:s ekonomiska och sociala råd samt av FN:s generalförsamling senare under året, går mycket långt i sitt försvar för folkgruppers rättigheter. Enligt denna deklaration, som utarbetats av en arbetsgrupp inom FN som tillsattes redan 1978, skall staterna:

1. skydda minoriteternas existens.
2. skydda deras nationella, kulturella, religiösa eller språkliga identitet genom lagstiftning eller andra åtgärder.
3. skapa goda förutsättningar för att minoriteterna skall kunna utveckla sin kultur, religion, sitt språk och sina traditioner.
4. om möjligt skall undervisning ske i minoritetens modersmål.
5. kännedom om minoritetens historia, tradition, språk och kultur skall uppmuntras i undervisningen, också för majoriteten i landet.
6. minoriteten skall ha rätt att medverka i beslut på statlig och regional nivå i frågor som berör dem.

Innebörden i denna deklaration är tydlig. Tyvärr verkar det som om det inte finns någon enskild medlemsstat, med ett centralistiskt förflutet, som är villig att ta det första steget mot en mera kulturgruppsliberal politik. Istället gör man allt för att finna begränsade lösningar som enbart berör små grupper av ursprungsminoriteter för att slippa bredda begreppet att också inkludera de övergripande regionala kulturmönster som utgör staternas innehåll. Kanske tror man, att den administrativa, legala, militära och politiska struktur som den suveräna staten är baserad på, kommer att falla ihop när makt och inflytande flyttas från central till kulturen regional nivå. Att se den framtida staten som en konstellation av likvärdiga kulturen regioner där det centrala har sin roll att spela och det regionala en annan, är uppenbarligen svårt för centralister och centralstatsförespråkare.

Tyvärr verkar det som om det inte finns någon enskild medlemsstat, med ett centralistiskt förflutet, som är villig att ta det första steget mot en ny och mera kulturgruppsliberal politik.

FN saknar dock verktyg att handskas med medlemsstater som förgriper sig på eller negligerar kulturminoriteter inom dess gränser. De inomstatliga kollektiva rättigheterna för kulturgrupperna har således varit FN:s svaga punkt. Det internationella samfundet, bl.a. representerat av FN, har alltför länge negligerat minoriteters, nationaliteters och folkgruppers rättigheter. Praktiskt taget alla stater har problem inom detta område, men man har överlag varit obenägen att från statligt håll vilja diskutera dessa.

Ytterligare ett exempel på den stigande uppmärksamheten kring minoritetsproblemen i världssamhället är de år 1998 upprättade "Permanent Internationella Domstolen". Denna har bl.a. till uppgift att döma i internationella konflikter och går därmed in på statsmakternas hittills interna och okränkbara

områden. Staterna har dock gett domstolen en rad begränsningar och dess inflytande när det gäller brott mot mänskliga rättigheter kan långt ifrån betraktas som tillräckligt.

15. Problemen och de vanligaste missuppfattningarna

Problemen

En organisation av samhället med ökad tyngd och större autonomi på regional nivå är givetvis inte problemfri. Det finns en del reella problem som man skall vara uppmärksam på och det finns ett antal imaginära problem som är baserade på missuppfattningar om regionalismen som politisk idé. De reella problem som kan uppstå är följande.

Regionerna kommer bara att tänka på sig själva och staten kan inte längre distribuera resurser från rikare områden till fattigare.

Ett argument som ofta ventileras när en regional lösning kommer på tal är att regionerna blir mera självcentrerade och ovilliga att fördela resurser från rikare till fattigare regioner. Man hävdar att staten skulle vara en garant för en rättvis och jämnare fördelning mellan regionerna. Problemet med detta resonemang är att statssystemets brister också starkt medverkat till att ge stora skillnader både mellan Europas stater och mellan regioner inom dessa. Dessa brister har t.ex. orsakat de stora och oacceptabla befolkningstransfereringar som sker mellan stater och mellan regioner som tidigare omnämnts. Det kommer att krävas att det inom EU skapas mera effektiva ekonomiska mekanismer för utjämning mellan regionerna än de som för närvarande finns inom de olika staterna. Ur regionalistisk Europasynvinkel måste det anses fördelaktigare om svagare regioner stöds från en ekonomiskt starkare EU-bas istället för som idag av varje stat för sig. Den principiella fråga man skall ställa sig är – om man vill spetsa till det - om det är norra Italiens skyldighet att försörja den södra delen eller om detta är ett gemensamt europeiskt ansvar.

Regionerna kommer så småningom komma i expansionstankar och starta nya konfliktsituationer med sina grannar.

Det är inte tänkbart att regionerna i en framtid kommer att tillåtas föra en expansionistisk politik liknande den som historiskt ligger bakom tillkomsten av flertalet av dagens stater. Genom att regionalismen förutsätter en framtid både för staten och EU kommer de konstitutionella spärrarna i Regionernas Europa att sannolikt förhindra en sådan utveckling. Dessutom är det så att den konstitutionella, politiska och administrativa nedbrytning i mindre enheter som regionalismen förutsätter gör eventuella konfliktsituationer i Regionernas Europa storleksmässigt mera hanterbara.

Staten som politisk och administrativ institution kommer att upphöra när regionerna fått självstyre.

Utän tvekan ligger det rent tekniskt och administrativt en problematik i en maktförskjutning från centralstat till decentral regionstat. Detta innebär dock inte att staten upphör som en viktig länk i den europeiska beslutsstrukturen. I Regionernas Europa blir det subsidiaritetsprincipen som kommer av avgöra den lämpligaste nivån för varje enskilt politiskt beslut. Det finns flera beslutsområden där regionerna idag inte har egen beslutstradition. En alltför snabb övergång kan medföra svårigheter på en del områden – de ekonomiska, juridiska, fördelningspolitiska för att ta några exempel. Detta är något som varken EU, staten som helhet eller befolkningen i regionerna är betjänta av. En regionalisering bör därför ske på förhandlingsbasis, med försiktighet och i en stegvis process.

Problemen kring regionerna och de egna minoriteterna.

Ett viktigt problemområde gäller frågan om regionen och de egna minoriteterna. Det är ju inte så att minoritetsproblemen försvinner med en regionalisering. En del regioner kommer att omfatta ett enda regionfolk som självt varit minoritet i staten och andra kommer att ha mindre minoriteter inom regionen. Det är naturligtvis helt avgörande att regionerna inte övertar den nivellerande statsideologin och tillämpar den i mini-skala.

Regionerna kommer naturligtvis att generera en mängd interna små konflikter i olika frågor. Fullt tänkbart är att man, liksom staten gjort, kommer att försöka negligera kulturella krav från minoriteter inom det egna territoriet. En sådan negativ utveckling måste balanseras med europeiska instanser som kan fungera både som spärrar och medlare när dessa problem uppstår.

För att förhindra negativa tendenser inom minoritetsområdet i det nya regionala mönstret i Europa är det viktigt att både även EU som helhet och varje stat för sig ser över sin politik på det regionala området. Framtidens regionalpolitik, kulturpolitik och utvecklingen av de regler och konventioner som rör de mänskliga rättigheterna inom FN, Europarådet och EU måste anpassas till den pågående regionala utvecklingen. Denna utveckling i Europa är redan en realitet på flera håll och det kommer att bli både skadligt och kostsamt för Europas medborgare om medlemsstater blundar för denna och inte anpassar de konstitutionella strukturerna i tid.

Missuppfattningarna

En rad dåligt underbyggda och ibland direkt felaktiga uppfattningar är vanliga i samhället när regionalismen kommer på tal. De följande är exempel på dessa:

Staten är den enda och lämpligaste storleken och formen för framtidens samhällsorganisation.

Inom Europa finns stater av alla storlekar, allt från de största på mer än 80 miljoner människor till de minsta på ett par hundra tusen. Till de minsta hör, som tidigare nämnts, både ekonomiskt, välfärdsmässigt och kulturellt de mera framgångsrika. Staten som politisk och administrativ enhet är dessutom i grunden en labil institution - 90% av alla stater som existerat i historien finns inte längre.

Regionförespråkarna vill frigöra sig från staten och "öppna eget".

Regionalismen förordar inte att regionerna i Europa skall tillåtas bilda egna suveräna stater. I stället önskas ökad autonomi inom statens och EU:s konstitutionella ramar med de anpassningar som är nödvändiga.

Subsidiaritetsprincipen är något som bara gäller mellan EU och staten och inte mellan staten och regionerna.

Det är riktigt att subsidiaritetsprincipen som företeelse inom EU:s politiska liv från början enbart gällt relationerna mellan EU och dess medlemsstater. Men konstruktionen är mycket lämplig att även gälla relationerna mellan EU, staten och regionerna. Faktum är att det är i *European Charter of Regional Self-government (ECRS)* som subsidiaritetsprincipen tydligast är formulerad. Det finns redan EU-beslut där de federala delstaterna i Tyskland genom subsidiaritetsprincipen fått avsevärt inflytande över beslutsprocessen.

Den regionala flaggan kommer att ersätta statsflaggan.

I Regionernas Europa kommer flaggningen som företeelse i framtiden att även gälla andra värderingar än att enbart visa lojalitet mot staten. Den kommer i viss utsträckning att också få en identitetsmässig, kulturell och historisk symbolik. I framtiden kommer vi i Regionernas Europa att få se EU-flaggan, statsflaggor och regionflaggor vaja tillsammans med lokala och specifikt kulturbaserade flaggor.

Regionala förespråkare är provinsiella chauvinister.

Det finns ingenting som säger att man i provinserna skulle bli mera chauvinistiska än man är i dagens stater. Den statschauvinism som man inom den globala sporten idag uppvisar, bl.a. inom fotbollen, är tidvis mycket obehaglig. Kopplingen till främlingsfientlighet får då synliga drag. Det är sannolikt tvärtom så att behovet av chauvinistiska manifestationer blir mindre på regional nivå. Den kulturella och identitetsmässiga tillhörigheten är där tydligare och stabilare och därför inte behöver demonstreras och befastas i samma utsträckning som statstillhörigheten.

En regional utveckling är farlig – "se bara på utvecklingen i Jugoslavien".

Liknelser med Jugoslavien är mycket vanliga, trots att problemen på Balkan har en helt annan bakgrund och orsak än de man kan finna i andra delar av Europa. Om något borde Jugoslavien-exemplet peka på faran i att stat och centrala myndigheter tvingar sina administrativa och statscentrala mönster och strukturer ner över de regionala, utan att regionerna samtidigt ges rimliga möjligheter till politiskt medinflytande i processen. Det är

tvärtom kanske t.o.m. så att regionalismen hade kunnat bidra till en lösning på problematiken på Balkan, där självstyrande regioner inom ramen för en större struktur – kanske EU – hade varit ett alternativ. Istället har nya stater skapats med de nya problem som detta innebär.

Regionalism är identisk med federalism.

Konstitutionellt och politiskt är regionalism och federalism två helt skilda företeelser. Federalismen är en helt inomstatlig konstitutionell politisk styrelseform där staten är uppdelad i mer eller mindre självstyrande delar och med ett mer eller mindre starkt politiskt maktcentrum. Regionalismen däremot förutsätter öppna beslutslinjer – från EU och staten och mot regionen och det lokala nedåt - där subsidiaritetsprincipen är det viktigaste verktyget för att fördela politisk makt.

Folken i regionerna är förtryckta i mindre utvecklade stater, men utan problem i väl utvecklade samhällen.

Ett vanligt påstående är att det bara är i tredje världen som folken i kulturregionerna är förtryckta. I utvecklade samhällen förekommer inte denna företeelse. Detta resonemang är i grunden rasistiskt eftersom det förutsätter att människorna i Europas kulturregioner på något sätt står över de problem som man upplever med förtryck och kulturförstörelse på andra håll i världen. I verkligheten delar man i alla kulturregioner samma bekymmer över att se den egna kulturen, språket och identiteten mer eller mindre snabbt förstöras genom den destruktiva vanvård och ignorans som många statsledningar uppvisar. Brott mot mänskliga kulturella och språkliga rättigheter är sålunda ett allmänmänskligt problem.

Regionalismen kommer att skapa ett Europas Förenta Stater.

Denna missuppfattning om utvecklingen i Europa är vanlig och uttrycks även bland höga och inflytelserika politiker liksom av massmedia. Konceptet "Europas Förenta Stater" förutsätter att staten i sin nuvarande konstitutionella form består men att dess inflytande och suveränitet kommer att reduceras till den nivå som gäller för delstater i federala stater i Europa och på andra håll i världen. Man bortser också från den nivå som skapats genom den regionalisering av det politiska och administrativa livet som är en realitet i många stater i Europa och är på gång i flera andra. Utifrån regionalismens synvinkel och dagens situation i "Regionernas Europa" är konceptet "Europas Förenta Stater" både orealistiskt och inte önskvärt. Dynamiken i den regionala utvecklingen i Europa gör dessutom att detta blir ett ointressant och orealistiskt framtidskoncept. Den regionala beslutsstrukturen, med subsidiariteten som det viktigaste verktyget, har större framtidsutsikter.

16. Regionalismens uppgift

Regionalismen kan sägas vara ett territoriellt uttryck för ett mera humanistiskt folkligt synsätt. Försvaret för varje enskild människas unikheter motsvaras av varje regions rätt och kanske plikt till att utveckla sin särart d.v.s. sitt specifika sätt att hantera sitt territorium med dess miljö, historia, kultur, näring etc. De mest angelägna uppgifterna för kulturregionernas förespråkare är idag:

- Att profilera sin egen region samt stödja den allmänna mångfaldsutvecklingen.
- Att skapa kunskap om och respekt för principen kring de kulturella mänskliga rättigheterna.
- Att i alla stadier motverka den process med våld, inkorporering, assimilering, kulturell dominans och förfördelning som bedrivs från centrala maktcentra, t.ex. huvudstadsområdena.
- Att skapa förståelse för regiontanken och dess mångkulturella, ekologiska och fredliga aspekter.
- Att skapa förutsättningar för en förstärkning av regional kulturell identitet.
- Att skapa överensstämmelse mellan territorium, näring, kultur och utveckling.
- Att skapa regioner som stödjer en näringsutveckling där regionens förutsättningar utnyttjas optimalt.
- Att skapa regionala politiska organ som förbättrar kontakten mellan beslutsfattare och väljare.
- Att överföra beslut av överordnad karaktär från staten till gemensamma överstatliga (t.ex. europeiska) organ och institutioner.
- Att verka för att den överstatliga beslutsstrukturen får en regional bas.
- Att stödja en global, regional och kulturell mångfald och motverka en global masskultur.

17. Röster om regionalisering och demokrati

Man talar idag i Europa om tio grundläggande kriterier som underlag för en optimal regional indelning. Dessa är:

- Historiska gränser
- Administrativa hänsynstaganden
- Behovet av att rationalisera nuvarande strukturer
- Kostnader
- Demografiska hänsynstaganden
- Behovet av att minimera samhällsstörningar
- Öka tillgängligheten av offentlig service
- Ekonomisk logik
- Utvecklingspotential
- Kulturella och språkliga realiteter.

Någon likvärdig och genomgripande diskussion om en framtidsstruktur för Sverige med dessa kriterier som bas har inte skett, varken inför EU-medlemskapet eller den regionutredning som föregick skapandet av regionerna i Skåne och Västra Götaland.

Detta är beklagligt eftersom den bristande debatten på detta område är skadlig för utvecklingen i regionen på längre sikt. För att peka på hur diskussionen pågår utanför Sverige skall i det följande återges röster om regionalisering och demokrati från en internationell konferens om regionalismen som en politisk och ekonomisk faktor i Europa.

På många håll inom EU har man sedan länge haft uppfattningen om att de regioner som anpassar sig bäst till det nya regionala mönstret kommer att åtnjuta fördelar i framtiden - kulturellt, ekonomiskt och näringmässigt.

På många håll inom EU har man sedan länge haft uppfattningen om att de regioner som anpassar sig bäst till det nya regionala mönstret kommer att åtnjuta fördelar i framtiden - kulturellt, ekonomiskt och näringmässigt.

Starka krafter inom EU har som mål att skapa ett visst mått av självstyre och autonomi i regionerna. Det forskas mycket om hur man med praktisk politik skall kunna såväl återskapa och förstärka den kulturella mångfalden i Europa samt bidra till att med decentralisering och regionalisering av det politiska livet se till att det även sker en ekonomisk utjämning mellan Europas regioner. Denna process är viktig även på det globala planet - Europa nu går i bräschen för en positiv politisk utveckling som skulle kunna gagna människor i övriga delar av världen.

I EU-ledningen har man kunnat konstatera att kunskaperna om regionalismen som idékoncept är bristfälliga i flera medlemsstater. Detta gäller både inom statsförvaltningarna och vid andra offentliga institutioner, samt hos allmänheten. Nu etableras emellertid institut och organisationer över hela Europa som forskar och informerar om den nya synen på EU-samarbetet,

många med EU-stöd. De mindre organisationernas inflytande växer, språkinstitut etableras och det organisatoriska samarbetet inom politiken, näringslivet och ekonomin på det regionala planet breddas och fördjupas. Universitet och EU-finansierade forskningsinstitut etablerar regionala fakulteter som forskar i regionala och federala frågor. Vissa regioner, städer och universitet har redan etablerat expertis och kompetens inom flera områden både på de regionala och människorättsliga områdena. Här finns framstående personer som systematiskt och praktiskt utvecklar och informerar om kopplingen mellan EU-projektets kulturmångfaldsbaserade decentraliseringspolitik å ena sidan och den globala utvecklingen på människorättsplanet å den andra.

I augusti 1998 hölls en konferens på Christiansborg i Köbenhavn. Experter på regionalisering, EU:s decentraliseringspolitik och mänskliga grupp-rättigheter var närvarande. Det följande är några röster från denna konferens och de refereras här för att illustrera var diskussionen befinner sig i slutet av 1900-talet.

Krav om regional självständighet – en röst ur det förgångna.

En forskare förutspådde staternas kollaps. Staternas stora misstag är att, i flertalet fall, monopolisera den nationella identiteten som socialt fenomen. Han såg nu hur Europa höll på att omorganisera sig – i positiv bemärkelse - till den geografiska modell som fanns under medeltiden. Staten som institution kommer att minska i inflytande till fördel för regionerna och EU-organen. Europa kommer ofrånkomligen att bli en kontinent av regioner, trots det starka motstånd som mobiliseras av försvararna av nationsstaten.

Att skapa nya stater på en lägre geografisk nivå är emellertid inte lösningen. F.d. Jugoslavien är ett exempel där nästan alla nya småstater har flera ursprungsminoriteter inom sina gränser. Man flyttar bara det gamla problemet till en ny nivå. Total självständighet, som vissa regioner kräver, är röster ur det förgångna.

Nationalismen – statens ideologiska lim.

En professor från Skottland talade om nationalismen som fenomen. I mitten av 1900-talet föreföll den politiska och sociala vetenskapen ha placerat de ursprungliga kulturregionerna på historiens soptipp. I Europa verkade man tillfreds över att ursprungsnationerna och kulturregionerna slagit sig till ro inom respektive stater. "Nationalismens" tid var över, trodde man. Något yrvaket upptäckte statsledningarna att regionerna började kräva autonomi samtidigt som supranationella organisationer som EU och NAFTA ovanifrån börjat erodera staternas suveränitet. Varför börjar ursprungsnationer och kulturregioner göra sina röster hörda vid den tidpunkt i historien då staterna håller på att förlora sin makt?

Staten har använt sig av nationalismen som ett ideologiskt kitt vilket bundit medborgarna till staten. Statens företrädare ser det som livsnöd-vändigt att kontinuerligt upprätthålla och förstärka den statsnationalistiska

känslan hos befolkningen, om "kittet" förlorar sin kraft så får staten problem.

"Jag är patriotisk medan du är nationalistisk" hör man ofta centrum anklaga periferin. Men det är svårt, kanske till och med omöjligt, att mobilisera en viss nationalism till fördel för staten gentemot den europeiska unionen medan man å andra sidan samtidigt avfärdar samma anspråk som otillständigt när det kommer från regionerna och riktas mot den egna staten.

Nationalismen som ideologi är den mest framträdande politiska kraften inför 2000-talet. Den är flexibel såtillvida att den fungerar både för staten och för de regioner som önskar arbeta för större autonomi. Den kan användas som bas både för högern och för vänstern i det politiska spelrummet. Den ger en känsla av historisk kontinuitet – den ser bakåt i tiden för att skapa en framtid.

Statlig styrning slutar med kriser

Om subsidiariteten talade en forskare från ett tyskt universitet. Subsidiariteten som begrepp kan spåras till en av kyrkans bibelskrifter "Vad folk kan göra skall folk också göra". President Lincoln skrev 1854 "Det vanligt folk kan göra själva, skall folk också få göra utan statlig styrning". Subsidiariteten som politiskt alternativ blomstrar när staten är i kris. Regionalismen och subsidiariteten är i grund och botten samma sak. Statlig styrning uppifrån och ner kommer alltid att sluta med kriser. Styrning nerifrån och upp kommer att bli mera framgångsrikt om då de politiska besluten ligger närmare folkets behov och önskemål. Staten är en styrform - regionalismen är en livsform.

Regionalismen är nödvändig

En parlamentariker från Kroatien hade studerat konsekvenserna av Jugoslaviens kollaps. Enligt hans studier av regionalism i det forna Jugoslavien framgår att de områden som hade en mera utvecklad känsla för regional identitet och regionalt självstyre klarade sig bättre när den statliga styrningen i Jugoslavien upphörde. Hans slutsats var att regionala grupperingar blir en nödvändighet, allteftersom statens möjligheter att lösa problem minskar.

EU har förändrat statens möjligheter.

En annan talare menade att två stora förändringar, som begränsar statens möjligheter att agera politiskt, har tillkommit det senast decenniet. Det första är att genom globaliseringen har näringsmässiga och ekonomiska maktstrukturer hamnat utanför statliga myndigheters möjligheter till kontroll. Den andra är att EU:s har rätt att stifta lagar som gäller över statens lagstiftning. EU stödjer en regionalisering av Europa bl.a. inom följande områden:

- EU skapar normer för regionaliseringsprocessen
- EU stödjer ekonomisk frihet bl.a. genom att tillåta äganderätt av egendom till personer och företag utan statstillhörighet.

- EU stödjer inter-statliga aktiviteter, tydliggjort genom Schengenavtalet.
- EU har auktoritet att lösa regionala gränsdispyter.

70 % av statens historiska suveränitet har redan lämnat staten och endast 30% finns kvar på denna nivå. I denna nya miljö måste nya beslutssystem skapas på områden som miljö, telekommunikationer, rättsväsende, försvars- och säkerhetsområden, m.fl. Trots att denna process varit på gång en längre tid är regionerna på många håll beslutsmässigt svaga, t.ex. när det gäller kontakter med regioner över statsgränserna, speciellt med kontakter över gränserna till icke EU-medlemmar.

Decentralisering och regionalisering har fått starkt fäste i EU.

Ordföranden i ett danskt kulturinstitut underströk att decentralisering och regionalisering fick starkt fäste på EU-nivån i samband med undertecknandet av Maastrichtavtalet 1993. Detta avtal innehåller grundläggande principer för självstyre, vilket förutsätter en aktiv medverkan av medborgarna på alla beslutsnivåer i samhället. Fastän det ännu inte formulerats en officiell EU-policy på kulturområdet är kultur och kulturellt utbyte fast förankrat i EU:s agenda, inte bara på statens men också på regional nivå med dess regionala intressen och skillnader som utgör delar av ett snabbt föränderligt multi-kulturellt samhälle. Sedan det kalla krigets slut har frågan "På vilken sida står du?" ersatts med "Vem är du?".

Staterna har under senare sekler försökt exportera sin kultur till andra regioner. Frankrike och USA är exempel på stater som har byggt upp en kulturrexportmodell där den egna kulturen anses som finare (High Culture).

Medeltidens Europa – då fanns inga statsgränser.

Gränser som mänskliga barriärer uppstod i samband med tillkomsten av dagens nationalstater, menade en välkänd forskare från Bryssel. En av de grundläggande teserna för skapandet av den europeiska unionen – EU – var att skapa ett Europa utan statsgränser. Detta har man uppnått inom flera områden inom EU idag. Brandväsende, ambulans, konsulttjänster och liknande rör sig idag obehindrat mellan staterna, över de existerande gränserna.

Annat är det på det kulturella området. Européerna är idag, paradoxalt nog, mindre rörliga över statsgränserna än man var under medeltiden. Där har EU:s olika politiska beslut och program inte fått tillräckligt genomslag. Ett grundläggande problem är att man inom de olika europeiska institutionerna inte kunnat enas om en kulturdefinition. Inom Europarådet, för att ta ett exempel, handlar kulturpolitiken om frågor som rör skola och utbildning, inte så mycket om människors dagliga kulturella aktiviteter inom ramen för den grupp gemenskap som karakteriserar konceptet Regionernas Europa.

Tragiskt är också att tillkomsten av nya mindre stater i Europa, framförallt genom Sovjetunionens och Jugoslaviens fall, har ökat antalet statsgränser som tjänar som barriärer och hindrar fri rörelse över gränserna. Statsgränser är primärt systembarriärer mellan stater och inte fysiska och

logiska geografiska gränser. De barriärer som statsgränserna utgör kan endast övervinnas om två förutsättningar uppfylls:

- Starka lokala och regionala politiska enheter måste finnas.
- Centralmakterna måste tillåta dessa att på alla plan bygga bestående förbindelser över statsgränserna.

Dagens mänskliga rättigheter – inte tillräckliga.

En professor från Salzburg menade att det finns en tydlig länk mellan mänskliga rättigheter och minoriteters rättigheter gentemot majoritetens inflytande på minoriteternas dagliga liv. Det finns en gemensam uppfattning bland experter att de mänskliga rättigheterna, som de är formulerade idag, inte är tillräckliga för att garantera de regionala kulturernas överlevnad. Idag finns omständigheter som tvingar till en assimilering. Det som minoriteterna behöver idag är ett speciellt skydd och ett aktivt stöd samt tillika en speciell form av politisk organisation som tillåter dem att ge uttryck för och bevara sina egna kulturyttringar.

Regionalismen (federalismen) och minoriteternas önskan att bevara sin egen kulturella identitet är grenar på samma filosofiska träd. Regioner är dock inte erkända enheter i dagens internationella lagstiftning. Det får inte anses som enbart negativt, från statens synpunkt, att decentralisera det politiska beslutsfattandet. Regional autonomi ger nämligen tydliga praktiska fördelar och kan hjälpa till att lösa många problem som förföljt Europa under ganska lång tid. Även gränsöverskridande aktiviteter i gränsregionerna kan bli av ovärderlig hjälp när det gäller att bygga transkulturella kontakter tidigare omöjliggjorda av rigida statsgränser.

Vad är en region.

En forskare vid Köpenhamns universitet menade att politiska och administrativa regioner kan beskrivas som territoriella enheter på följande nivåer:

Type	Example
World region	United Nations
Giga region	The West
Mega region	Europe
Supra state region	EU
Sovereign state region	Nation State
Cross border region	Euroregion
Intra state region	Sleswig
Local community	Flensburg
Ethnic groups	Individuals

Europarådet - lokalt och regionalt självstyre.

En talare med förankring i Europarådet talade om lokalt och regionalt självstyre. Med demokratisering av Europa menas bl.a. att politisk makt distribueras till olika politiska beslutsnivåer inom varje stat. Det betyder att medborgarna skall göras delaktiga i den politiska processen på de olika nivåerna – lokalt, regionalt (federalt) och i de olika europeiska institutionerna.

Europarådets "European Charter of Local Self-government" (ECLS) och European Charter of Regional Self-government (ECRS) är bra exempel på normgivande överenskommelser på detta området. ECLS från 1985 är undertecknad av 30 medlemsstater och ratificerad av 5.

ECRS föreligger för närvarande endast i form av ett utkast i väntan på undertecknande av medlemsstaterna. Den tredje pelaren inom Europarådet (förutom Ministerkommittén och Parlamentariska församlingen) är Congress of Local and Regional Authorities in Europe (CLRAE). CLRAE har fått i uppdrag att övervaka efterlevnaden av ECLS och ECRS bland medlemsländerna.

Det är i ECLS som subsidiaritetsprincipen tydligast är formulerad (artikel 4, stycke 3):

"Offentliga beslut skall generellt och med fördel tas av de beslutsfattare som är närmast medborgarna. Om beslut skall tas på andra beslutsnivåer skall nyttan och omfattningen vad gäller krav på effektivitet och ekonomi övervägas."

Det gamla och det nya sättet att fatta beslut.

En expert på regionalpolitik talade om regional planering och utveckling. Allting tyder på, menade han, att regional planering kommer att öka i betydelse i framtiden. Med EU:s expansion österut - ett stor-EU kommer med all sannolikhet att inkludera 20 medlemsstater i framtiden – kommer regionerna att bli alltmer betydelsefulla som politiska och administrativa byggstenar. Regionerna kommer att avkrävas ett stort antal politiska beslut och sociala funktioner som idag till stora delar ankommer på staten. Den typ av regional planering och utveckling, som EU stimulerat under senare år, kommer att ytterligare accentueras i framtiden. En förskjutning i beslutsystem och funktioner i enlighet med förutsättningarna nedan kommer att bli ofrånkomlig.

FUNKTION / TYP	DET GAMLA SÄTTET	DET NYA SÄTTET
Beslutsväg	Uppifrån och ner.	Uppifrån och ner / nerifrån och upp = förhandling.
Flexibilitet. Hållbarhet.	Stela planer. Saknar hållbarhet men är juridiskt stabilt.	Mera strategiskt visionärt. Planering blir mera flexibel och hållbar.
Övergripande plan	Ekonomisk tillväxt.	Framtidsbaserad och hållbar utveckling.

Primära beslutsverktyg	Statliga myndigheter.	Samverkan och samarbete.
Regionala områden	Byråkratiska (funktions-) regioner definierade av staten.	En mera folklig och flexibel regionbildning, även över statsgränser.
Metod för regionalpolitik	Statskontrollerad inter-regional distribution.	Regionalt balanserad politik baserad på extern och intern påverkan.

EU – en regional dimension

Av ovanstående referat framgår klart att samtalet om vår europeiska framtid också har en regional dimension. Det skall också understrykas att parallellt med att regionalismen som forskningsprojekt ökar i intensitet så växer de folkliga krafter som är kulturregionalt inriktade. Allt fler människor i kulturregionerna runtom i världen låter sina röster höras med krav om delaktighet på alla områden. Dessa krav blir svårt för statsmakterna att i längden ignorera. Man kan därför förmoda att de som håller fast vid de gamla centrala styrformerna kommer att få allt större svårigheter att motivera sina argument för ett bibehållande av centralstaten i dess nuvarande form.

18. Nödvändiga regionala visioner och aktiviteter

Konkurrensen i Europa

Det föregår en dragkamp i Europa. Denna handlar inte så mycket om staternas aktiviteter, utan istället om kommuners och regioners ansträngningar att attrahera positiva företeelser i samhället - kulturella aktiviteter, social utveckling, företag och investeringar. Konkurrensen handlar om nyetableringar, olympiska spel, konferensverksamhet och turism för att ta några exempel. Det finns över 200 regioner inom den Europeiska Unionen och över 77 000 kommuner som kämpar om dessa fördelar. Till dessa skall läggas de kommuner och regioner inom det forna östblocket som står på språng för att vara med i denna konkurrens. Denna konkurrens är positiv, men ger problem när regionernas rörelsefrihet i olikartad grad binds av sina respektive statsmakter. Likvärdighet i förutsättningar är här eftersträvansvärd.

Förutsättningar för Regional profilering

Nyckeln till framgång är en strategiskt profilering av en region genom att skapa effektivt samspel på alla samhällsnivåer mellan kulturliv, näringsliv, offentlig sektor och regionala/lokala politiska beslut.

För detta krävs att regionen har:

- Ett väldefinierat territorium.
- Ett gångbart namn.
- En lämplig storlek.
- Gemensam statistikbas.
- Klara beslutslinjer.
- En funktionsregional anpassning av den offentliga sektorn.
- Ett folkligt politiskt mandat (även för beskattning).
- En regional identitet.
- En påverkbar regional ekonomi.

En del regioner/nationer i t.ex. Europa har uppnått detta. Bland dessa kan nämnas Katalonien, de tyska Länderna, Flandern och Åland, vilket ger dessa klara fördelar när det gäller att attrahera kulturella, ekonomiska och industriella satsningar. De svenska regionerna släpar efter, liksom de danska.

19. Regionalismen och världssamhället

En utvecklad regionalism skulle innebära en betydande konfliktminimering i världssamhället. Speciellt skulle en principiell kulturell autonomi och decentralisering av all kulturell styrning från huvudstäderna ge en helt ny situation. Den begynnande insikt som ligger bakom FN:s aktiviteter för de mänskliga kulturella rättigheterna och UNPO:s strävan borde därför uppprioriteras. Kulturell regionalism som ett första steg tillämpad av alla FN:s 197 stater är det stora steg som behöver tagas. Likaså att stater som anser sig vara monokulturella omvärderar sin kulturpolitik och öppnar för de regionala / nationella kulturer som de trots statspropagandan har inom sina gränser.

Det är helt avgörande att det inte är statliga kommissioner, som skall avgöra de regionala kulturernas vara eller icke-vara. Detta är frågor för de regionala folken själva att bestämma. Sådana avgöranden måste dessutom gå hand i hand med upplysningsverksamhet som balanserar de identitets-skador som staternas integrationspolitik orsakat sedan de s.k. "nationalstaterna" uppstod. Befolkningar som gjorts omedvetna om sin historia, sitt språk och som fått delar av sin kultur "eliminerad", måste få möjlighet att restaurera denna. Regionalismen kräver därför en genomgripande decentral, liberal och regional kulturpolitik i alla monokulturorienterade statsamhällen.

Europa borde genom EU här kunna gå i spetsen. Europa är lyckligt lottat när det gäller potentiell kulturmångfald. Utifrån territorium, historia, språk, etc. – har Europa runt 120 kulturnationer. Alla dessa borde kunna utvecklas till genuina moderna autonoma regioner inom ramen för EU:s och respektive stats konstitutionella plattformar.

Ett sådant mångfaldigt och regionalt-nationellt likvärdigt Europa skulle kunna stå som förebild för ett nytt världssamhälle där inga centralregioner tillåts förtrycka eller dominera andra. Ett sådant världssamhälle kan bli stabilare, fredligare, motståndskraftigare mot negativa masseffekter och mångfaldigt spännande. Regionalismen verkar för ett sådant samhälle.

Det är helt avgörande att det inte är statliga kommissioner, som skall avgöra de regionala kulturernas vara eller icke-vara. Detta är frågor för de regionala folken själva att bestämma.

Europa har runt 120 kulturnationer. Alla dessa borde kunna utvecklas till genuina moderna autonoma regioner inom ramen för EU:s och respektive stats konstitutionella plattformar.

20. Det skånska exemplet

Skåneland - Skåne, Halland, Blekinge och Bornholm

Scania eller Skånelandsregionen är ett av de områden i Europa där en regionalisering är både lämplig och motiverad. Orsakerna till detta är både geografiska, historiska, kulturella, demografiska, trafikala och urbana.

Området Skåneland / Scania – omfattande de fyra Skånelandsprovinserna Skåne, Halland och Blekinge och – utgör en lämplig framtida europeisk region. Även Bornholm borde av logiska skäl ingå i denna region, men statsmakternas aktiviteter under de senaste seklerna gör att detta i ett EU-sammanhang för närvarande inte är möjligt. Regionen har en naturlig geografisk avgränsning mot havet och mot småländska höglandet. Den logiska gränsen fastlades redan på 1000-talet och var i över 800 år riksgräns mellan Sverige och Danmark. De gamla huvudlandsvägarna från Lund över Österlen till Bornholm, mot nordost till och genom Blekinge, och mot norr till och genom Halland, är fortfarande idag huvudskelettet i det regionala kommunikationsnätet. Den logiska geografin är Skånelandsregionens bas.

Området Skåneland/Scania – omfattande de tre Skånelandsprovinserna Skåne, Halland och Blekinge - utgör en lämplig framtida europeisk region. Den logiska gränsen fastlades redan på 1000-talet och var i över 800 år riksgräns mellan Sverige och Danmark.

Skåneland den logiska geografin

Den historiska, regionala utvecklingen har styrts av geografin. Med Småland som skogsbarriär är det naturligt att regionen fick den form den har idag och blev en del av det Danska Riket. Sundet som länk har gjort att kulturutvecklingen under historien haft en naturlig koppling mellan Sjælland och Skåne och gammal skånsk kultur som t.ex. språk, arkitektur, musik, hantverk etc kan bara förstås i ett tvärsundskt sammanhang. Tyvärr har Skånelandsregionen, trots att den storleksmässigt, ekonomiskt, historiskt och logiskt är mera EU- och Europa-anpassad, fått stå tillbaka för en av staten skapad politiska och administrativ region som idag endast innefattar landskapet Skåne.

Tyvärr har Skånelandsregionen, trots att den storleksmässigt, ekonomiskt, historiskt och logiskt är mera EU- och Europa-anpassad, fått stå tillbaka för en av staten skapad politiska och administrativ region som idag endast innefattar landskapet Skåne.

Genom Öresundsförbindelsernas utbyggnad (bro, tunnel och färjor) kopplas det befolkningstäta Västskåne till Storkøbenhavn. Det blir stadsmässigt ingen skillnad i framtiden på t.ex. Lund och Roskilde, Hillerød och Helsingborg. De kommer alla att vara delar i Öresundsmetropol där befolkning och samhälle blir integrerade. Trafikalt blir storstadslandskapet i Skåneland-Sjællandsregionen knutet till Malmö-København som centrum och trafiksystemen blir samordnade.

I framtiden blir Europas metropoler kraftfulla noder i kontinentens liv och utveckling. Det uppstår en ökad konkurrens mellan dessa metropoler och i Öresundsmetropolen måste en fullvärdig samordning och en effektiv samverkan ske. Detta är till glädje, inte bara för Sydsandinavien, utan för hela Norden och för Östersjöområdet.

"Region Skåne" – en större region är nödvändig

Istället för den lilla "Region Skåne", som man nu försöker förankra hos befolkningen, talar många faktorer för en regionalisering av den större enheten Skåneland, där dess storlek, historiska legitimitet och logiska sammanhang kommer att förbättra möjligheterna för en positiv utveckling i hela Öresundsregionen.

Till detta kommer den stora kulturutmaningen. Sedan Skåneland invaderades av Sverige i slutet på 1600-talet har en försvarspolitik bedrivits med bl.a. vanvård och direkt utplåning av medvetandet av skånsk historia, språk och identitet som resultat. De regionala särarterna i Skåneland har behandlats på ett mycket speciellt sätt från det svenska centralsamhället. Denna kan karakteriseras som "aktiv negligering" och har fått märkliga effekter för bl.a. det skånska. I modern tid har därutöver Stockholmsdominansen varit mycket stark och präglats av den inåtvända miljö som är tydlig i huvudstaden. Detta har dock inte lett till att de regionala uttrycksformerna i varken Skåne, Halland eller Blekinge helt försvunnit.

Inför en ny kulturpolitisk inriktning mot ett mångfaldsorienterat framtidssamhälle kommer regionen Skåneland/Scania att ha alla förutsättningar för att bli en framgångsrik och Europaanpassad region. Med Öresundsmetropolens utveckling ökar kontaktytan mot Sjælland och dansk kultur vilket, genom sin närhet, kommer att bidra till att den regionala kulturen stimuleras från håll. På så sätt kan regionen förväntas bli en renässansregion – en återuppfödd kulturregion i Regionernas Europa.

Istället för den lilla "Region Skåne", som man nu försöker förankra hos befolkningen, talar många faktorer för en regionalisering av Skåneland, där dess storlek, historiska legitimitet och logiska sammanhang kommer att förbättra möjligheterna för en positiv utveckling i hela Öresundsregionen.

Det har t.o.m. gått så långt hos oss att statspropagandan skapat en situation där förträngningen och förnekandet av de egna rötterna och förnekandet av den danska bakgrunden numera betraktas som ett acceptabelt tillstånd.

Språk & kultur

På språk- och kulturområdet kan regionen Skåneland, som ett exempel för andra regioner, bli specifikt intressant. I få regioner i Europa har omnationaliseringsstrycket varit så starkt som här och få miljöer har etablissemang medverkat i att så markant förtränga regionernas ursprungskulturer som i Sverige. Det gäller regionbefolkningarnas rätt till den egna kulturen, historien, språket och framtiden.

Det har t.o.m. gått så långt hos oss att statspropagandan skapat en situation där förträngningen och förnekandet av de egna rötterna och förnekandet av den danska bakgrunden numera betraktas som ett acceptabelt tillstånd. I många av sammanhang beskrivs Skåneland som om det alltid varit svenskt och inom både vetenskap, politik och media hänvisas till gammal svensk tradition och historia även när det gäller skånska förhållanden. Denna förträngning gäller både i Sverige och Danmark och är troligen unik i Europa, om inte rent av i hela världen.

När Skåneland i en sådan situation åter tillåts lyfta fram sin kultur som regional särart, så ges därmed ett internationellt exempel på att även starkt dominerande regioner kan bidra till en framtida kulturmångfald. Detta skulle bli ett positivt budskap för många andra och en allvarlig signal till statsmakter som tror att bara statspropagandan får verka länge nog så kan regionkulturer utplånas. Skånelands renässans är därför som kultur-, människorätts- och fredspedagogiskt exempel av stor betydelse. Regionens ledarskap och övriga befolkning kan ta på sig en kulturellt betydelsefullt uppgift genom att visa världen att även långvarig statspropaganda och historieförfalskning inte nödvändigtvis behöver leda till kulturutarmning.

Regionens ledarskap och övriga befolkning kan ta på sig en kulturellt betydelsefullt uppgift genom att visa världen att även långvarig statspropaganda och historieförfalskning inte nödvändigtvis behöver leda till kulturutarmning.

Regionalismens mål – full kulturell autonomi

Målet för regionalismen i Skåneland är därför att få etablerat full kulturell autonomi för hela regionen, samt att det skapas allmänna regionala beslutsfunktioner som är lämpliga att föra över från den svenska statsmakten. Detta betyder ingalunda att man ser att Sverige upphör som stat eller att en lösryvelse från Sverige skulle gagna regionen. En sådan är inte önskvärd. I stället önskar man att Sverige skall bli ett bättre land att bo i, även för dem som anser sig tillhöra andra kulturgrupper än den som har sitt säte i centralregionen Svealand och som utgör den nuvarande modellen för den kulturelle medelsvensk som man under decennier – och sekler - försökt skapa och använda som modell för omnationaliseringssträvandena.

Specialordningar nödvändiga

Möjlighet för de specialordningar som behövs för att regionen Skåneland skall fungera både inom Europa, EU och Öresundsmetropolen måste etableras. För regionen gäller därför tre huvudpelare:

1. Full regional autonomi i på de områden som Maastricht- och Amsterdamstraktaterna föreskriver: kultur- och språkfrågor, hälso- och sjukvård, inter-regionala infrastrukturfrågor samt alla sådana frågor som har speciell betydelse för regionerna .
2. Optimal beslutsfördelning i Sverige (d.v.s. subsidiaritetsprincipen måste fås att verka fullt ut, även mellan staten och regionen).
3. Specialsamordning för att Skåneland skall kunna verka fritt inom Europa, EU och Öresundsmetropolen inom ramen för de begränsningar som normalt föreligger i det internationella samarbetet mellan stater (försvar-, utrikes-, valutapolitik, etc.).

Problemen i regionen

För närvarande går de svenska regionaliseringssträvandena en annan väg. Man försöker tillfredsställa EU:s krav om en regional struktur utan att för den skull rubba den existerande centrala maktbasen inom Sverige. De debatter och utredningar som förgått skapandet av "Region Skåne" och Skånefullmäktige har inte i tillräcklig utsträckning diskuterat de grundläggande strukturella och konstitutionella problem som inte bara Skånelandsregionen utan alla regioner i Sverige lider av. För Skånelandsregionens del gäller följande problemområden:

Territoriet

Skåne är en provins i en region - Skåneland (Scania). Skåneland består av enheterna Skåne, Halland och Blekinge. Denna region är både historisk med anor (som sträcker sig lång tid tillbaka i historien) och logisk (sammanhängande kust och slättland). Genom att göra provinsen Skåne till en "region" har man stympat en naturlig region vars gränser lades fast redan på 1000-talet. Dessa gränser har aldrig ändrats (med undantag av Hyltebruksjusteringen i samband med kommunsammanslagningen i början på 70-talet). En lärdom man dragit av Europas turbulenta historia är att inte leka med gränserna, något som ofta lett till allvarliga konflikter. Territoriellt kommer Region Skåne som konstruktion att få problem när det gäller att bli accepterad av alla parter i samhället som en fullvärdig region.

Demokratin

Det politiska styret – Regionfullmäktige – i Region Skåne är en konstruktion vars konstitutionella uppbyggnad styrts uppifrån, långt över huvudena på medborgarna i regionen. Region Skåne är ett elitprojekt utan förankring i befolkningen i regionen.

Detta strider mot den demokratiska grundläggande tesen i den svenska grundlagen som säger att "all makt skall utgå från folket". I grundlagens andemening ligger naturligtvis att medborgarna skall vara med i beslutsprocessen om hur och av vem de politiska besluten skall tagas i regionen.

När det gäller det nya regionstyrets uppbyggnad har medborgarnas brist på deltagande varit oroväckande. Detta leder i sin tur till bristande demokratisk legitimitet och en svag förhandlingsposition gentemot både staten och EU.

Namnet

En förutsättning för att en produkt, i detta fallet en region, framgångsrikt skall kunna marknadsföras är att det har ett tydligt och bärande namn. Namnet Scania/Skåneland på den historiska regionen är gammalt och förekommer på kartor och dokument långt tillbaka i historien. På grund av att man valt att göra en region utan denna historiska koppling har förvirring kring regionnamnet uppstått. Södra Götaland förekommer i meteorologisammanhang. Sydsverige är den officiella beteckningen på den EU-region bestående av Skåne och Blekinge man använder i regionalpolitiska sammanhang ("Riksområde"). Sydsverige är också vanligt i turist-sammanhang även om man ibland felaktigt använder Scania för provinsen Skåne. Kulturorganisationer i Skåne använder Scania respektive Skåneland som beteckning på hela regionen – dvs Skåne, Halland och Blekinge.

Gränsöverskridande relationer

Den skaniska identiteten ingår inte som en faktor i de nuvarande relationerna över Öresund. Eftersom den svenska kulturpolitiken inte erkänner andra kulturregioner inom statens gränser än den centralsvenska kan man inom den offentliga verksamheten och massmedia ostört driva relationsaktiviteter med Sjælland och andra regioner i Östersjöns närområde utan att behöva ta hänsyn till befolkningen i Skånelandsregionen eller lyfta fram det skånska som en kulturfaktor i dessa relationer.

Ekonomi

Den svenska centralistiska politiken på näringslivs- och ekonomiområdena har under årens lopp lett till en koncentration till Mälardalsregionen i ett omfång som troligen är unikt i dagens Europa. I denna process har man till huvudstadsregionen sugit åt sig utbildad och kompetent arbetskraft från regionernas utbildningsinstitutioner. Denna politik har på många sätt varit ofördelaktig för regionerna. Mest påtaglig är den på det ekonomiska området och med ekonomisk makt följer också inflytande på utbildningsväsendet, kulturen och massmedia. Man kan konstatera att Mälardalen, sett ur ett EU-perspektiv, ligger mycket bra till inför framtiden medan de sydligaste regionerna, enligt EU:s regionala statistik, tar plats bland Europas utvecklingssvagaste.

EU

Det finns för närvarande ingen samlad politisk kraft i kontakterna med EU. Ledamöterna i EU:s gemensamma institutioner har i realiteten en mycket liten eller ingen geografisk regional förankring. Ledamöterna i EU-parlamentet utsågs av regering och riksdag i samverkan med de centrala politiska partierna. Ledamöterna i EU:s Regionkommitté utsågs på regeringens begäran av Landstingsförbundet respektive Kommunförbundet, båda med huvudkontor i Stockholm. Eftersom det inte i regionen finns en

”vår representant i EU” finns det sålunda begränsade möjligheter för regionens politiker och medborgare att direkt påverka EU-besluten i regional riktning.

Den statistik som insamlas varje år och rapporteras till EU:s statistikavdelning (Eurostat) inom ramen för NUTS-klassificeringssystem, och som ligger till grund för EU:s regionalpolitiska satsningar, görs av statens representanter i regionen (Länsstyrelserna) och sammanställs av statliga myndigheter i Stockholm. Pengar som utbetalas för regionalpolitiska satsningar från EU:s strukturfonder betalas först till staten som sedan fördelar dem regionalt. Detta förfarande – denna omväg - ogillas av EU-kommissionen som menar att regionerna vet bäst själva vari deras problem består och vilka åtgärder som behövs för att råda bot på dem

Funktioneregioner

Det finns ett viktigt område som man från centralt håll inte tog upp till allmän debatt i de diskussioner som föregick skapandet av Region Skåne och som inte heller omnämns i de utredningar som regering och riksdag hade som grund för sina beslut. Det är samhällskostnaden för kaotiska svenska offentliga indelningen i funktionsregioner - den territoriella röran.

Under åren som gått har offentliga organisationer, institutioner och affärsdrivande verk, etc. fått dela upp landet i funktionsregioner utan inbördes samband. Denna indelning har gjort att det är svårt att få en överblick över den territoriella rörans konsekvenser - varken på det ekonomiska, politiska eller kulturella planet. Vissa regionala indelningar har fått direkt negativa konsekvenser på det kulturella området som t.ex. Sveriges Televisions beslut att föra över Halland till region Västsverige. Andra indelningar är helt obegripliga - hur har det varit möjligt för det kulturvårdande etablissemanget att rycka Blekinge ur sitt östdanska kultursammanhang och föra över ortnamnsarkivet till Uppsala medan Skåne och Halland ligger kvar under Lund?

Knappast två regionala indelningar är identiska – Posten, militären, sjukvården, skolan, domstolväsendet, etc. - varje indelning är gjord utifrån egna önskemål och behov. Detta har skapat den regionala röra, vilket regionpolitiskt ytterligare försvårar beslutsfattare och övriga medborgare att tänka och agera regionalt.

Miljön

Skåneland omfattar unika miljövärden sett ur synvinkeln diversitet och arternas mångfald. Det unika geografiska läget innebär gränsmarker för många växter och djur. Möjligheten att få se såväl nordliga som sydliga, oceaniska som kontinentala arter berikar värdet för såväl besökare som fast boende.

Människans utnyttjande av sin omgivning genom såväl skogs- och jordbruk, som urbanisering har en avgörande betydelse för vår omvärld. Ett ansvar som varje generation måste förvalta med den största noggrannhet och försiktighet. Det går lätt att förändra ett landskap så att arter vi uppskattar och kanske i hög utsträckning är beroende av försvinner. Det är

mångdubbelt svårare att återskapa de förutsättningar som krävs för en återetablering. Vår kunskap är dessutom i väsentlig grad begränsad om än forskningen ständigt utökar vårt synfält. Ibland dock tyvärr med en tendens att ställa sig i ljuset av sig själv.

Det är därför med djup oro som man noterar uttalanden från centrala svenska forskare om en förändring av lantbruksstrukturen mot en stordrift där man till och med drar fram modeller som amerikansk ”ranchdrift” som eftersträvansvärt. Det har aldrig visat sig särskilt klokt att transplantera verksamhetsmetodik från en plats på jorden till en annan utan hänsyn till förutsättningarna. I stället skall besluten om miljöförändringar tas i de regioner som närmast berörs som ett led i att öka potentialen av ett mångfacetterat kulturlandskap och förbättra de befintliga förutsättningarna.

Regionen Skåneland med sin närhet till de tätbefolkade områdena i Europa, kommer i en allt kraftigare omfattning få en central roll som det ledande ekoturismmålet. Det finns absolut ingen anledning att kortsiktigt göra investeringar som förändrar och föröder en unik miljö. En lunga för ett allt mer urbaniserat och artfattigt Europa kommer att ge vår region en unik plats i det europeiska perspektivet.

Ett allvarligt problem med den nuvarande centrala styrningen i Sverige på miljöområdet i regionerna är att andra värderingar än de rent miljömässiga - som industriell effektivitet, allmän ekonomi och sysselsättning - tillåts styra miljöbesluten utan hänsyn till de regionala värderingar som de människor har som skall leva i den miljö som blir resultatet av dessa beslut.

21. Sverige 12-förslaget

Ett förslag till en regional indelning i Sverige

Sverige ekologiskt och näringsmässigt olikartade

Det svenska riket är olikartat på många sätt. Dess olika delar har skilda geografiska orienteringar. Ekologiskt och näringsmässigt är förhållandena specifika i norr, söder, öster och väster. Historiskt består Sverige av delar som knutits till staten genom erövring eller kolonisering. Flera av dessa delar har egna kulturella och historiska bakgrunder.

Som centralistiskt uppbyggd stat har Sverige historiskt haft en inriktning mot att åstadkomma enhetlighet på alla plan. Enhetstesens - ett folk ett språk, en historia - har divits hårt, med kärlandet Svealand som utgångspunkt och riksläkare. Man kan kanske hävda att denna enhetlighetspolitik har varit till fördel för samhällsutvecklingen och ekonomin inom statens gränser. Men kan också hävda att den i gengäld varit till stort förfång för den regionala kulturutvecklingen.

Staten inte självklar

När man inför 2000-talet på många håll orienterar sig mot ett mera öppet ekologiskt och resursanpassat samhälle, då är det inte självklart att det är staten som är den lämpligaste ramen eller storleken för att åstadkomma detta. Det är snarare så, vilket också många ledande politiker inom EU insett, att man måste låta varje geo-ekologisk region utveckla sig i harmoni med de specifika egna inre förhållandena. Centralstaten i Sverige måste därför, även utifrån en ekologi- och resursanpassningsynvinkel, starkt ifrågasätta sin centralstyrda politik och låta utvecklingen i de olika regionerna - Sameland, Norrland, Bergslagen, Småland, Skåneland o.s.v. - ske på dessa områdens egna villkor. En långtidsekologisk inriktning gynnas av att det centralstyrande inflytandet minskar.

Trots den nivellerande statspolitiken som bedrivits under lång tid så finns det fortfarande en mycket stark regional kulturkänsla i befolkningen. Denna knyter sig till landskapen, som har bevarat sin styrka som gemensamma kulturplattformar in i modern tid. Således är ännu idag landskapsbegreppen - t.ex. jämte, dalmas, värmlänning, gute, smålänning eller skåning - starka och djupt folkligt förankrade. Det faktum att man inte lyckats att förstöra denna känsla för den egna hembygden och den egna regionen, måste betecknas som en lycklig omständighet. Den moderna regionaliseringen bör utnyttja detta och baseras på styrkan i de regionala kulturidentiteterna. Man skall naturligtvis låta denna vara styrande när det gäller regionindelning. Detta bör få två konsekvenser. Man bör för det första akta sig för att röra de landskapsgränser som legat fast i över 1000 år och för det andra man bör undvika att sammanföra landskap som inte kulturhistoriskt hör samman.

I det europeiska NUTS-systemets regionalpolitiska regionindelning förordas regioner som också är näringsmässigt enhetliga. En sådan enhetlighet stämmer

ofta med kulturhistoriska förhållanden. Därför bildar kultur, historia, regionspråk, ekonomi, näring och ekologi i många fall överlappande mönster.

De fyra friheterna

Det är också viktigt att notera att "de fyra friheterna" innebär att alla kan fritt handla och samverka över gränserna med alla andra. Man behöver sålunda inte förändra gamla landskaps- och regiongränser bara för att en ekonomisk, näringslivs- och servicemässig samverkan sker. Detta är en grundläggande förutsättning för EU-samarbetet och viktigt för en fortsatt fredlig utveckling i Europa. Det är sålunda oförenligt med utvecklingen i övriga Europa att t.ex. skära av norra Halland från övriga Halland, bara för att denna del samverkar med Göteborg. Denna samverkan kan – enligt tesen om de fyra friheterna – bli hur stor och omfattande som helst utan att detta därför skall förändra de kulturella, historiska och politiska gränserna. Nordhallänningar skall inte behöva förvandlas till "göteborgare" i denna process.

Sveriges 12 regioner

Även för Sveriges del finns klara utgångspunkter för en regional indelning på alla plan. Den kan, med ovanstående utgångspunkter bestå av 12 regioner. Dessa är:

	NAMN	STORLEK KM ²	BEFOLKNING
1	<i>Skåneland</i>	19 724	1 499 311
2	<i>Småland (+ Öland)</i>	30 242	730 718
3	<i>Göteborg och Bohuslän</i>	5 112	747 844
4	<i>Götaland</i>	48 661	1 417 840
5	<i>Svealand</i>	22 483	1 608 758
6	<i>Stockholm län (inkl Stockholms stad)</i>	6 494	1 669 824
7	<i>Bergslagen</i>	36 674	550 428
8	<i>Jämtland – Härjedalen</i>	49 917	135 919
9	<i>Nedre Norrland</i>	42 314	550 035
10	<i>Övre Norrland</i>	158 103	522 181
11	<i>Gotland</i>	3 172	57 577
12	<i>Sameland</i> Specialarrangemang enligt internationella avtal om ursprungsbefolkningar. ²		

Jmf invånare: Åland 25 000. Estland 1,5 milj. Island 269 000. Luxemburg 409 000. Schleswig-Holstein 2,6 milj. Mecklenburg-Pommern 2,1 milj.

² Samerna bör få egen representation i relevanta EU-organ.

Regional verklighet i Europa

De 12 regionerna i Sverige bör ges ansvar fullt ut enligt subsidiaritetsprincipen, även tillämpad mellan stat och region. En överordnad målsättning måste vara att ge regionerna optimalt förhandlingsmandat och flexibilitet, så att de kan inrätta sig efter den nya verkligheten. Denna verklighet innebär:

- en global konkurrens
- ett regionernas Europa
- en kulturorienterad framtid
- ett resurshushållande samhälle
- en urbaniserad tillvaro
- och en tillvaro där både individuella och gruppbaseade mänskliga rättigheter gäller - även på det kulturella området.

22. Det regionala kulturmanifestet

Ett förslag till en kulturbaserad kulturpolitik i Sverige.

Av världens 197 stater har nära nog samtliga minoritetsgrupperingar, folkgrupper och regionkulturer inom sina gränser. Dessa grupper överstiger 6000 på världsbasis. Hotet mot dessa gruppers framtid kommer både från globaliseringen av vardagslivet och från staternas assimileringspolitik. Precis som hotet mot den biologiska mångfalden leder hotet mot den kulturella mångfalden till försämrade livskvaliteter för miljoner av människor. Dessutom orsakar detta, att den kunskap som dessa kulturer bär inom sig på områden som medicinvetenskap, hälsa och andra mänskliga värden går förlorade om utplåningen av kulturer får fortsätta.

För att stoppa denna förstörelse måste centralstater acceptera rätten till alla kulturers överlevnad och införa genomgripande förändringar i respektive stats kulturpolitik. 1900-talet har varit de individuella rättigheternas århundrade men nu måste kulturella grupprättigheter starkt komma i fokus.

Följande praktiska steg måste tas:

- Staten måste acceptera att nationalitet och medborgarskap inte är samma sak så att alla kulturer – ursprungsminoriteter, minoriteter, regionkulturer och nationer officiellt kan erkännas.
- Allt förnekande och manipulerande av historiemedvetandet hos de olika kulturgrupperna måste upphöra så att alla kan tillåtas finna stolthet och harmoni i kunskapen om sin egen historiska och kulturella bakgrund. Staten måste positivt medverka i denna process och ekonomiskt stödja organisationer, skolor och universitet i kunskapsbefrämjande regional forskning och andra indetitetsskapande informationsprojekt.
- Staten måste erkänna existensen och likberättigandet av alla existerande språk inom dess gränser. De regionala språken måste ges likvärdiga möjligheter i lokala massmedia.
- Staten måste aktivt stödja kulturella kontakter och relationer över statsgränserna, speciellt i de områden där gamla historiska band finns.
- Den offentliga sektorn, som en del av det kulturella livet i regionerna, måste omorganiseras territoriellt så att den stödjer den regionala kulturutvecklingen.
- Regionala kulturyttringar samt heraldiska och ceremoniella symboler som är förknippade med de olika regionerna måste ges officiell status och accepteras som viktiga kulturobjekt. De skall visas samma respekt och dignitet som nu enbart visas statliga symboler.

- De historiska institutionerna i regionala universitet och högskolor måste ges i uppdrag och tilldelas finansiella resurser, att forska och publicera hela den historiska och kulturella bakgrundsbilden hos de regionala kulturerna, folkgrupperna och nationerna inom staten.
- Den FN-stödda principen om regionfolkens rätt till självbestämmande måste förverkligas och införas som en viktig del i statens kulturpolitiska program. Detta inkluderar den regionala rätten att själv definiera och utveckla dess kultur och rätten att själv ge namn till platser och andra kulturella enheter i regionen.
- Staten måste, med hänvisning till konceptet om nationalitet och medborgarskap, acceptera statens och regionernas högtider och kulturella symboler.
- Staten skall positivt stödja användandet av regionala symboler som ett viktigt del i stärkandet av den regionala identiteten.
- Ett program om återförande av viktiga historiska och kulturella föremål som olovligt flyttats från regionerna måste verkställas
- Oberoende och regionala institutioner måste etableras för att hantera, underhålla och utveckla regionala kulturella aktiviteter.

Slutord

Avsikten med detta dokument är att involvera allmänheten i en diskussion om den regionaliseringsprocess som påbörjades i och med Sveriges inträde i den Europeiska Unionen i januari 1995. Denna diskussion skall ha ett "nerifrån-och-upp" perspektiv som utgångspunkt, där regionernas egna intressen och utvecklingsmöjligheter på alla plan skall ligga i fokus.

Vi välkomnar därför kommentarer och information från alla med egna erfarenheter och kunskaper på området. Detta kommer, hoppas vi, att leda till att nya idéer, perspektiv och synpunkter kan undersökas och utvecklas. Vi önskar därför komma i kontakt med individer, organisationer och institutioner som i grunden

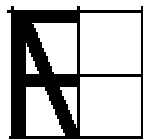
delar de synpunkter och slutsatser vi fört fram i denna bok och som kan bistå oss med att förbättra och utveckla detta dokument samt hjälpa oss driva konceptet "Regionernas Europa" framåt.

Marieholm i januari 1999
Stiftelsen Skånsk Framtid

Göran Hansson Peter Broberg

23. Litteraturförteckning

- *The End of the Nation State*, Kenichi Ohmae, 1995
- *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*, Samuel P. Huntington, 1996
- *The End of History*, Francis Fukuyama, 1996
- *World Culture Report*, UNESCO, 1998
- *Europa och folken*, Ingmar Karlsson, 1996
- *Regional Contact*, Det Danske Kulturinstitut och ISCOMET (Institute for Ethnic and Regional Studies), Slovenia, 1998
- *Marketing Places*, Philip Kotler 1993
- *The History of Europe*, J.M. Roberts, 1996
- *Towards Independence – Essays of Scotland*, Paul H. Scott, 1991
- *UNPO Yearbooks*, Unrepresented Nations and Peoples Organisation, 1995, 1996, 1997
- *As if People Mattered*, Zelim Tshkovrebov, Lunds Universitet, 1998
- *The Role of the Fourth World Nations and Synchronous Geopolitical Factors in the Breakdown of States*, Dr. Richard Griggs, Berkeley University, 1993
- *Guide to the Peoples of Europe*, Filipe Fernández-Armesto, The Times, 1994
- *EU och Regionerna - Sverige ur takt med tiden*, Göran Hansson 1994
- *333-årsboken om Skånelandsregionen*, Stiftelsen Skånsk Framtid 1991
- *SOU 1995:27 Regional Framtid*, Civildepartementet, 1995
- *SOU 1994:12 Suveränitet och demokrati*, Utrikesdepartementet, 1994
- *SOU 1996:55 Sverige, framtiden och mångfalden*, Arbetsmarknadsdepartementet, 1996

Regionalismen inför 2000-talet

© Stiftelsen Skånsk Framtid

Box 93

240 30 Mariefholm